

- * Ёшлар нега турли диний оқимларга кириб қоляпти?
- * Қишки сессиядан кейин "дум" олган талабалар
- * Никоҳдан фазода ўтмоқчи бўлган келин-куёв
- * 16 февралнинг яна бир қонли фожеаси

Элим деб, юртим деб, ёниб яшаш керак

Туркистон

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 19 февраль Шанба. № 15 (14297)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ф А Р М О Н И

Р.Ҳ.Қодировни Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори этиб тайинлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 93-моддасининг 9-банди ва "Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси тўғрисида"ги Қонуннинг 12-моддасига мувофиқ:
Рашитжон Ҳамидович ҚОДИРОВ
 Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И.КАРИМОВ**
 Тошкент шаҳри,
 2000 йил 18 февраль

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ф А Р М О Н И

У. Ч. Худойқуловни Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори вазифасидан озод қилиш тўғрисида

Усмон Чинозович Худойқулов Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори вазифасидан берган аризасига биноан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И. КАРИМОВ**
 Тошкент шаҳри,
 2000 йил 18 февраль

Қонунларимиз ҳаётий бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида ўтказилган сиёсий соҳада ислохотларни ҳаётга татбиқ этишнинг ҳуқуқий асосларини яратиш масалаларига бағишланган "давра суҳбати" ниҳоясига етди.

Олий Мажлис Раиси ўринбосари Б.Бугров йиғилганлар эътиборини парламентимиз олдида турган долзарб вазифаларга қаратди. Бинобарин, амалдаги қонунларимизнинг ҳаётийлигини таъминлаш, давр талаблари асосида уларга ўзгартишлар киритиш, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларда мамлакатимиз келажаги ва равнақи учун асосий восита бўладиган янги қонунларни қабул қилиш зарур.

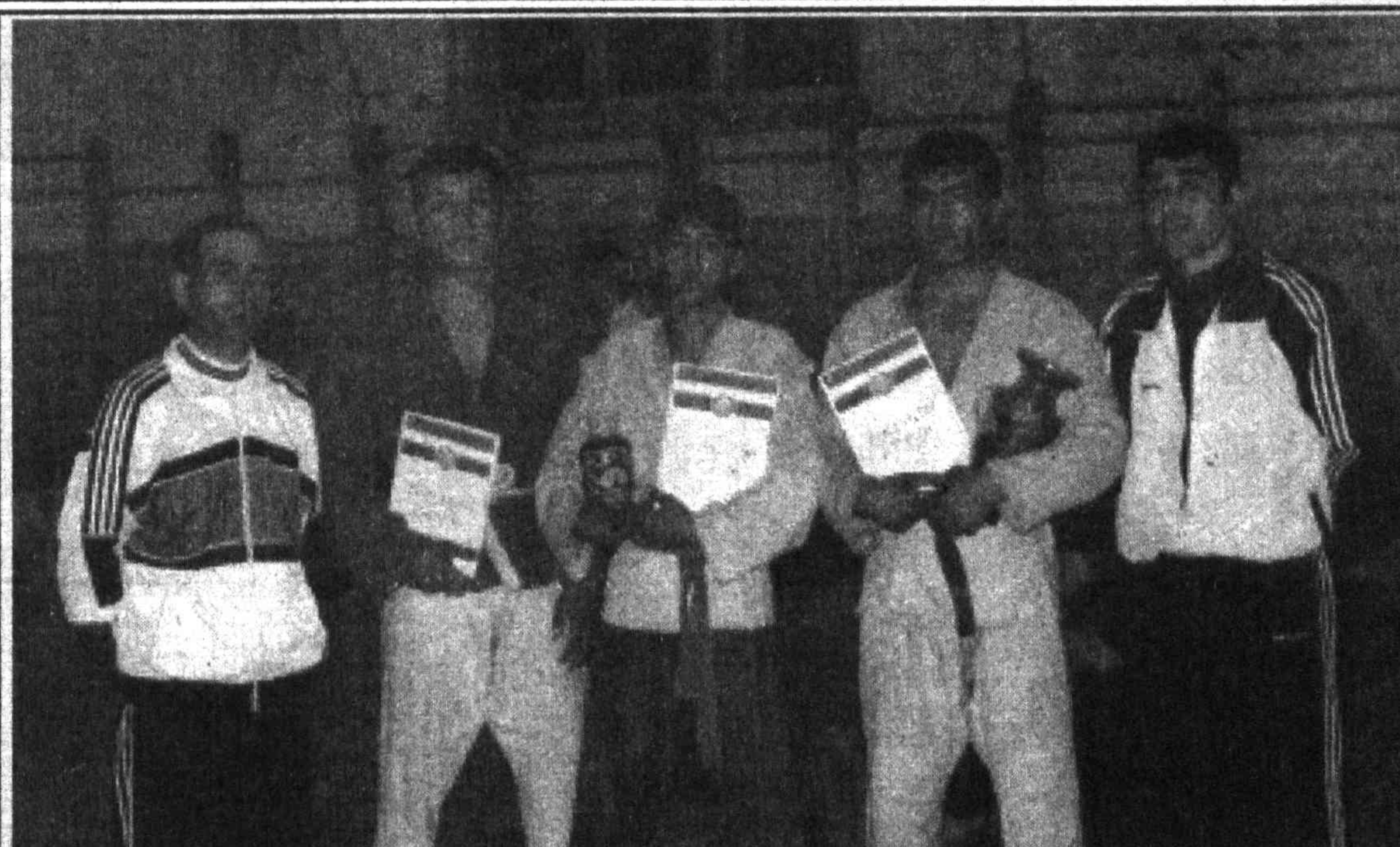
Маълумки, янги қонунларнинг қабул қилиниши, уларнинг ҳаётга татбиқ этилишида оммавий ахборот воситаларининг алоҳида ўрни бор. Хўш, бугунги кунда журналистик фаолияти билан боғлиқ қонунлар амалда қандай бажариляпти? Ана шу мавзуга бағишланган "давра суҳбати"да иштирок этган республика газета ва журналларининг бош муҳаррирлари ўз

нашрларининг бугунги ҳаётимизда тутган ўрни ҳамда вазифалари ҳақида гапирдилар. Айни пайтда мавжуд муаммолар ўртага ташланди, бу борадаги амалдаги қонунларнинг ҳолати таҳлил қилинди.

Мулоқотда иштирок этган Олий Мажлис Раиси ўринбосари Ф.Муҳиддинова қонунларимизнинг ижросини таъминлаш ва янада мукаммаллаштиришда оммавий ахборот воситалари муҳим ўрин тутишини, улар фаолиятини янада такомиллаштириш давр талаби эканини алоҳида таъкидлади.

Икки кун давом этган анжуманда тараққиётимизнинг устувор йўналишлари, яқин келажақ учун белгиланган вазифаларга доир кўпдан-кўп тақлифлар, мулоҳазалар айтилди. Ўртага ташланган муаммолар хусусидаги фикрлар эркин ва очиқ баён қилинганлиги эътиборга сазовор. Суҳбат сўнггида унинг қатнашчилари бундай тадбирларни тез-тез ўтказиб туриш айни мuddао эканлигини қайд этдилар.

М.Ботиров (УзА)

ИШОНЧ ҚАРВОНЛАРИ

"Ҳуқуқингизни биласизми?"

Қарши шаҳрида ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш борасида кўплаб тадбирлар амалга ошириляпти. Жумладан, яқинда шаҳар мактаблари ўқувчилари ўртасида "Ҳуқуқингизни биласизми?" мавзуда кўрик-танлов ўтказилди. Шаҳар прокуратураси ва "Камолот" жамғарма-

си шаҳар бўлими томонидан ташкил этилган бу танловда энг юқори балл тўплаган 43-мактаб жамоаси шу мазмундаги вилоят кўрик-танловида иштирок этади.

А.Тайпатов, УзА муҳбири

"Огоҳлик давр талаби" шиори остида "Камолот" жамғармаси Наманган вилоят бўлими ташаббуси билан турли тадбирлар ўтказиляпти. Учрашувлардан шу нарса маълум бўляптики, қўлига етук шаходатномасини олган кўпчилик ёшларимиз хали ўз ҳуқуқларини яхши билмас экан. Шу сабабли мактабларда ва маҳаллаларда

ўтказиляётган "Сиз қонунни биласизми?" кўрик-танловлари қизгин ўтмоқда.

Вилоятда санъатсевар ёшлар кўпчиликини ташкил қилади. Шу сабабли жамғарма ташаббуси билан "Камолот-2000" кўшиқчи ёшлар кўрик-танловлари ҳам уюштирилмоқда.

Икромжон КАРИМОВ

...
 Яхъё Аҳмедов, Аҳмадали Назиров, Иброҳимбек Садров, Бояли Умурзоков, Асамов ва Эсонбоевлар япон разведкасига мансубликда айбланганлар. Во ажабо, ўзбекистонлик кўпчилиги саводсиз бўлган, ҳатто рус тилини билмаган одаб дехқонларга ҳорлиқ учун айғоқчилик қилган, деган айбни қўйилганга ақли расо одам ишонармиапт?

...
 "Дарс"нинг аввалги сонидан ун беш нафар қизини "оҳ-воҳ" тор-ҳақида ёзган эдик. Ёшгина домул-ло қизларнинг сермуҳаббат нигоҳидан қочинининг энг осон усулини топди. Ўз ўрнига тағлиқ тиши ҳар дақиқа тушиб кетишини одаб қилган, кексаликдан бир қадам ўтган домлани қолдириб, жуфтақ-ни ростилаганини ёзган эдик. Ана ундан кейинги воқеалар билан бугун танишасиз.

7-БЕТ

5-БЕТ

ПРЕЗИДЕНТ ТУҲФАСИ

Тошкент Ислом университетида мамлакатимиз Президент Ислом Каримовнинг туҳфаси - Саудия Арабистони Подшоҳининг Куръон нашр этиш мажмуаси томонидан чоп этилган Мусхаф ҳамда Мадинадаги муборак Масжиди набавий имоми, машхур қори, шайх Иброҳим ал-Аҳдар ал-Қаййим тиловати туширилган магнит тасмаларини мазкур илм даргоҳига тақдим этиш маросими бўлиб ўтди. Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Абдулазиз Мансуров ҳадяни университет ректори, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳамидулла Кароматовга топширар экан, у Юртбошимизнинг диний ишларга, маънавий кадриятларни ёшларга етказишга эътибори намунаси эканини қайд этди. Жамиятимизда кечаётган маънавий янгиланиш жараёни диний манбаларни чуқур ўрганиш ҳамда ислом дини кадриятларини атрофлича тадқиқ этиш жабҳаларида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Президентимизнинг шахсий ташаббуси ва

расмий Фармонига кўра ташкил этилган Марказий Осиеда ягона бўлган Тошкент Ислом университетида диншунослик, исломшунослик, Ислом ҳуқуқи, халқаро иқтисодий муносабатлар, информатика ва ахборот технологияси мутахассисликлари бўйича талабалар ўқитилмоқда. Ислом тарихи, фалсафаси, диний қарашларга оид манбаларни илмий таҳлил ва тадқиқ этиш ҳамда халқимиз қўлида сақланаётган осори-атиқаларни тўплаш ва ўрганишни йўлга қўйиш мақсадида университетда "Манбалар хазинаси" ташкил этилган. Бу хазина мамлакатимиз ва хорижда мавжуд бўлган қўлёзма ва нодир китоблар билан бойитилмоқда. Юртбошимизнинг туҳфаси ҳам мана шу хазинадан жой олиб, диний фанларни кенгроқ ўрганишда муҳим манбаа бўлиб хизмат қилади. Университет талабалари ва профессор-ўқитувчилари қимматли ҳадя учун Юртбошимизга миннатдорлик изҳор этди.

(ЎЗА)

ДУНЁГА ИНТИЛАЁТГАН КОРХОНА

Мамлакатимиз раҳбари Олий Мажлисининг навбатдаги сессияси ҳамда Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йилги ўқилишда Ўзбекистоннинг 1999 йилги иқтисодий яқунлари ва 2000 йилда иқтисодий эркинлаштириш ва ислохотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишлари ҳақида батафсил тўхталиб, қўшма корхоналар фаолиятига, республикамизга тобора кўпроқ чет эл сармояларини жалб этиш зарурлигига ҳам алоҳида урғу бериб ўтди. Бугун кўпгина корхоналарнинг молиявий-ҳўжалик фаолияти қониқарли даражада эмас, деб топилди. Лекин шулар билан бир қаторда замон талабларини чуқур англаб етиб иш юритаётган корхоналар ҳам мавжуддир.

Тошкентдаги "Қабул-Ўзбек КО" қўшма корхонаси ана шундайлар сирасига киради. 1999 йили Жанубий Корёя билан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу корхона тўқимачилик саноатида ўзига хос мавқега эга бўлиб, унинг қуввати бир йилда 24500 тонна ип-калава ҳамда 9 миллион погон метр хом сурп ишлаб чиқаришга етади. Бугунги кунда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг камиди саксон фоизи хорижга экспорт қилинмоқда. Ўзбекистоннинг экспорт салоҳиятини кўтаришда мазкур корхонанинг ўрни беқийсдир. Энг асосийси эса бу ерга 2500 нафар йигит-қиз учун янги меҳнат ўринлари ташкил қилиниб, маҳаллий ёшлар иш билан таъминланди. Улар асосан 18 дан 35 ёшгача бўлган йигит-қизлардир. Толани тиғиш, тараш, пилталаш, пилкляш, йигириш, ўраш, тўқиш сингари еттига цеҳда ўзбек ёшлари Япония, Швейцария, Германия, Бельгия, Жанубий Корёя каби илғор давлатлардан келтирилган замонавий асбоб-ускуналар билан тиллашиб, сифатли, жаҳон андозаларига тўла жавоб берадиган маҳсулот тайёрламоқда. Тайёр маҳсулотнинг тўқсон фоизига яқини Осие, Европа мамлакатларига, Америка Қўшма Штатларига жўнатилаётир.

Мазкур корхонанинг биринчи навбати бундан икки йил аввал Тошкент вилоятининг Тўйтепа шаҳрида ишга туширилган бўлиб, унинг йиллик қуввати 21600 тонна ип-калава ҳамда 15 миллион погон метр хом сурп ишлаб чиқаришдан иборат. Ҳозирги кунда Тўйтепадаги ушбу фабрика тўла қувватда фаолият юритиб, хориждаги бир қанча давлатларга маҳсулот етказиб бермоқда. Бу ерда икки ярим минг нафар 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган йигит-қизлар ишламоқда. Уларнинг 500 нафари Жанубий Корёянинг Дегу шаҳрида малака ошириб қайтишган.

— Ҳар иккала корхона учун 200 миллион долларга яқин чет эл сармояси жалб этилган, - дейди "Қабул-Ўзбек КО" қўшма корхонаси директори Раҳматулла Рўзиқулов. - Улар ҳозиргача бир миллион долларлик ҳажмда маҳсулот ишлаб чиқаришди. Келажакда шунга ўхшаш фабрикалардан яна ўнтасини қуриш кўзда тутилмоқда.

Корхонада иш уч сменада ташкил қилинган бўлиб, ёшлар бир маҳал иссиқ овқат, ишчи кийим-бош билан таъминланган. Уларнинг ўртача ойлик маоши 20 минг сўм. Ишчиларнинг келиб-кетилиш харажати ҳам корхона ўз зиммасига олган.

Юртимиз иқтисодийнинг юксалишида "Қабул-Ўзбек КО" қўшма корхонасининг ўзига хос улуши бор. Зеро Президентимиз таъкидлаб ўтганидек, хорижий сармояларни жалб этмай, айниқса етакчи тармоқларда чет эл инвестицияси иштирокини кенгайтирмай туриб, иқтисодийнинг таркибий ўзгаришларни амалга ошириш ва рақобат шароитида жаҳон бозорига кириш ва мустақам ўрин эгаллаш амри маҳол. "Қабул-Ўзбек КО" қўшма корхонасидаги ёшлар ана шу ҳақиқатни яхши англаб етишган.

НАЗОКАТ

Машхур февраль воқеаларига ҳам бир йилдан ошди. Уша фожеалар боис ёшлар мустақиллигимиз, тинчлигимиз ва озодлигимизнинг нақадар буюк неъмат эканини англаб етишди. Аммо орамизда ҳамон дин ниқоби остида ўзининг манфур ниятларини амалга оширмоқчи бўлган кимсаларга алданиб юрган йигит-қизлар йўқ эмас.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича кўмита раисининг биринчи ўринбосари ШОАЗИМ МИНОВАРОВ билан суҳбатимиз дин ва ёшлар мавзусида бўлди.

— Шоазим ака, ҳамон айрим тенгдошларимиз ҳаётдаги ўз ўринларини топа олмай, турли зарарли оқимлар таъсирига тушиб қолмоқда. Бунинг сабабини нимада деб ўйлайсиз?

— Ёшларнинг Ислом фундаментализми гоёлари, хусусан "вахобийлик", "ҳизбут-тахрир" сингари оқимлар таъсирига тушиб қолаётганларга бефарқ, аҳамиятсиз қараш ҳам ёки ўта ваҳимага тушиш ҳам ярамайди. Чунки ёшларнинг асосий қисми оқни қорадан, яхшилиқни ёмонликдан тўғри ажрата билишади. Лекин афсуски, баъзи йигит ва қизлар зарарли оқим-

қолаётган ёшлар озми?

— Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ҳамда "Виждон эркинлиги ва Диний ташкилотлар тўғрисида"ги қонунга асосан мамлакатимизда дин давлатдан ажратилган. Бу нима дегани? Динга эътиқод қилиш ҳар биримизнинг ўз ҳуқуқимиз. Қонун бўйича ҳеч кимнинг бировни динга киришга мажбур қилишга ёки диний амалларни бажармаганлиги учун жазолашга ҳаққи йўқ. Бу Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги томонидан қатъият билан қўллаб-қувватланади. Қолаверса, Куръони Каримда

ларга ўзлари сезиб-сезмаган ҳолда кўшилиб қолишган. Ана шу тоифадаги ёшлар ҳаттоки 1999 йил 16 февралда қонли воқеаларни содир этишда иштирокчи бўлишди. Айримлар ҳозирги кунда ҳам

ҳам "Динда мажбурлаш йўқ", деб ёзиб қўйилган. Динни сиёсат билан аралаштиришга уринаётганларнинг аслида дин ниқоби остида ҳокимият учун курашаётганлари ва ўз мақсадлари йўлида ҳеч нарсадан қайтмасликлари ҳам дунёвий, ҳам диний нуқтаи назардан жиноят эканлигини юқоридаги икки ҳақиқат

қўймайди. Турли йўналишдаги диний секталарнинг жаҳондаги тинчликка, барқарорликка ҳаф солиб туриши яна ҳар бир инсоннинг шахсий иши ва ҳуқуқи ҳисобланган диний эътиқоднинг сиёсат даражасига олиб чиқишга уриниш натижасида вужудга келмапти.

Диний эътиқоднинг эркинлигини, лекин унинг ҳадсиз, чегарасиз эмаслигини инсоният яхши тушуниб олиши керак. Шундагина дин инсон маънавиятини бойитишга хизмат қилаверади ҳамда дунёдаги барқарорликка таҳдид солмайди.

— Ёшларни турли зарарли оқимлар таъсиридан асраш учун нима қилиш керак?

— "Ваҳобийлик" ёки "Хизбут-тахрир" оқими таъсиридаги ёшлар ислом динининг моҳиятини, тарихини тушунмай-дилар ёки

уни бузиб талқин этишмоқда. Ислом аслида эзгуликка, тинчликка олиб боровчи диндир.

2000 йил Президентимиз томонидан "Соғлом авлод йили" деб эълон қилинди. Соғлом авлод деганда жисмонан, аклан, рухан баркамол инсонни тарбиялаш назарда тутилади. Бу борада муҳим давлат дастури ишлаб чиқилди. Таълим-тарбия тизимида туб

қондан сақланиш ўз кўшимизда

баъзи жойларда на диний ва на дунёвий ҳақиқатга тўғри келмайдиган варақаларни тарқатиб юришибди. Бундай диний мутаассибликка берилишнинг асосий сабабларидан бири собиқ шўролар тузуми барҳам топганидан кейин пайдо бўлган мафкуравий бўшлиқ ва ана шу бўшлиқни тўлдиршига интилишдир. Динга йўл очилгани сари ота-боболаримиз эътиқод қўйган имом Аъзам мазҳабига беғона бўлган диний оқимлар кириб кела бошлаши билан жуда кўп диний даъватчилар пайдо бўлган эди. Ана шу даъватчилар масжидларда, ҳужраларда ноқонуний равишда фуқароларга, айниқса ёшларга намоз ва бошқа мусулмончилик амалларини гўёки тўғри ўргатиш баҳонасида жамиятда, хусусан диндорлар орасида турли ихтилофлар келтириб чиқаришга уринишди. Иккинчи сабаб эса, ёшларнинг ҳуқуқий саводсизлигидир. Фикримча агар уша варақа тарқатаётган ёшларнинг аксарияти ўз қилмиши нечоғлик оғир жиноят эканини билганида, яъни амалга ошираётган ҳатти-ҳаракатлари моҳият-эътибори жиҳатидан республикамиздаги мавжуд конституциявий тузумни ағдаришга қаратилган оғир жиноят эканини билганларида, бундай қабих ишларга қўл урмаган ва бу йўлга кирмаган бўларди.

— Эътиқод эркинлиги ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз. Ахир даъват, таъкиб оқибатида ҳам онги захарланиб

тасдиқлаб турибди. Тўғри, барча айбни бозор шароитига, ўтиш даврига, бугунги мураккаб замонга ағдараётганлар ҳам йўқ эмас. Аммо очигини айтиш керакки, ҳозирги кунда астойдил меҳнат қилган одам хор бўлмайди.

Энг асосийси бизда тинчлик, осойишталик ҳукмрон. Урта асрларга хос даъватлар билан одамлар онгини захарлаш юртимизнинг барқарорлиги, тараққиёти йўлида ғов бўлиш халққа, Ватанга нисбатан хибнатдир. Бу йўлдан қайтмаганларнинг жазоланиши муқаррар.

— Жаҳоннинг энг тараққий этган давлатларида ҳам ёшлар турли диний секталарга кириб қолаётганликларини нима билан изоҳлаш мумкин?

— Дарҳақиқат, диний секталар АҚШ, Франция, Россия сингари давлатларда ҳам кўпайиб кетган. Энг ёмони ҳар бир секта дунёни, инсониятни биз қутқарамиз, фақат биз тўғри йўлга бошлаймиз, дея даъво қилади. Баъзилар секталарнинг мавжудлигини демократияга боғлашади. Аммо "Оқ биродарлар", "Шайтон тарафдорлари", "Аум сенрике" каби бузғунчи секталар нафақат ўзлари мавжуд бўлган мамлакатлар, балки жаҳон миқёсида тинчлик, барқарорлик, келажак авлоднинг маънавий ва жисмоний баркамоллигига ҳам таҳдид солмоқда. Бошқача айтганда, диний экстремизм чегара, ҳудуд, миллат, юрт танламайди. Давлатимиз қонунчилиқка таянган ҳолда бундай бузғунчи, тоталитар секталарнинг республика ҳудудига кириб келишига йўл

ислохотлар олиб борилмоқда. Истиқлол йиллари ташкил этилган лицей, гимназия ва мактабларимизда таълим олаётган йигит-қизларнинг кенг ва эркин дунёқарashi билан танишганда кишининг кўнгли тоғдек кўтарилади.

Ҳозирги энг муҳим, долзарб вазирамиз — вояга етиб келаётган ёш авлодни камол топтириш, уларнинг қалбида миллий ғоя, миллий мафкура, ўз Ватанига меҳр-садоқат туйғусини уйғотиш, ўзлигини англаш, миллий ва умумбашарий кадриятлар руҳида тарбиялашдир. Ана шу эзгу мақсадлар йўлида дадил одимлар ҳам ташланди. Қанчадан-қанча йигит-қизларимиз хорижда ўқиб, юртимизга етук мутахассис бўлиб қайтишмоқда.

Компьютер билан бемалол тиллашадиган, бир қанча чет тилларида гаплашадиган, теран тафаккурли ёшларимизнинг сафи тобора кенгайиб бормоқда.

Агар биз ўз кучи, салоҳиятига ишонадиган, ривожланган мамлакатларнинг илғор кишилари билан тенг муомала қила оладиган, яхшини ёмондан ажрата билладиган баркамол авлодни тарбиялаш йўлидаги саъй-ҳаракатларимизни собитқадамлик билан давом эттирсак, олдимизга қўйилган барча мақсадларга албатта эришамиз.

Н. УСМОНОВА суҳбатлашди

Тошкент давлат Шарқшунослик институтида "XXI аср ёшлари ва асл мусулмоннинг замонавий қиёфаси" мавзусида мулоқот ўтказилди.

Ўзбекистон ёшларининг "Камолот" жамғармаси билан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу мулоқот ёшлар онгида исломий эътиқод тушунчаларини тўғри шакллантириш ҳамда носоғлом оқимлар таъсирига кириб қолишдан уларни сақлаш, миллий ғоя асосида ўз йўлимизни тушунтириш ва дунёвий демократик жамият қурилишида ёшларнинг фаолиятини кучайтиришга бағишланди.

Мулоқотда "Камолот" жамғармаси, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузури-

даги Дин ишлари бўйича давлат кўмитаси вакиллари, шунингдек, Тошкент шаҳар ҳокимлиги вакиллари сўзга чиқишди.

Таъкидлаш жоизки, кейинги пайтларда бу каби фойдали тадбирлар аксар ҳолларда корхона ва ташкилот ходимлари ёки ўқув юртлари талабалари орасида ўтказилмоқда. Носоғлом оқимлар таъсирига тушиб қолган йигит-қизлар эса кўпинча ҳеч қаярда ишламайдиган, бекорчи ёшлар бўлиб чиқяпти. Тадбир иштирокчилари, айниқса, ташаббускорлар бу ҳақда ўйлаб кўрсалар ёмон бўлмасди.

"Туркистон-пресс"

Фойдали мулоқот

Биз шундай савол билан турли билимгоҳларда таҳсил олаётган ёшларга мурожаат этдик.

"Дарс"нинг ўтган сонида ёшлар кўтарган бу мавзога турли билимгоҳлардан талабалар, домлар ўз фикрларини билдиришган эди. Бугун мавзунинг давом эттирамиз.

Тургун ЭРГАШЕВ — ЎзДЖТУ IV-курс талабаси:

— Рейтинг

факультети декан ўринбосари:

— Ҳозирги кунда ўқув тизимидаги рейтинг мутлақо баҳолаш мезонига тўғри келмайди. Нега? Биринчидан, умумий курсда 70 та талаба бўлса, уларнинг ҳар биттасини 5 ёки 6 соатдан синаб бўлмайди. Иккинчидан, талабанинг мустақил шуғулланишига бизда ўзбек тилида адабиётлар, ўқув

ЯНА РЕЙТИНГ ҲАҚИДА

ТИЗИМИ

ҳаққоний эмас. Масалан, бир семестр давомида максимал 30 балл йиғиш керак бўлиб, фаол қатнашсак ҳам, 23 балл тўғрилик, дейлик. Охириқабат билимимизга паст баҳо қўйилади. Ўзимда "5" баҳо учун 2 балл етмай қолди. Домла эса ўзининг "чўнтагидан" қўйишга ҳаққи йўқлигини айтди.

Саодат СУЛТОНСАИДОВА — ЎзДЖТУ Халқаро журналистика факультети декани ўринбосари:

— Рейтинг менинг назаримда ҳаммани бир қилишга солишга уринишдир. Эҳтимол, 6-7 кишилик гуруҳларда талабани баҳолашни урдасидан чиқиш мумкин. Аммо 25-30 кишилик назорат ўтказиладиган гуруҳларда бунинг амалга ошириш жуда мушкул. Рейтинг фақат вақтни оладиган ва талабанинг балл учун ўқиши кераклигини талаб қилувчи усулдир.

Нодир ҒАФФОРОВ — ЎзМУ журналистика

қўлланмалар етарли эмас. Шунинг учун ҳам талабанинг рейтинг тизими асосида баҳолаш ўқитувчига ҳам, талабага ҳам тушунарсиз.

Ақбар НУРМАТОВ — ЎзДЖТУ журналистика факультети ўқитувчиси:

— Рейтинг бир томондан фойдали, талабаларнинг билимини узлуксиз назорат қилиб туришининг яхши йўли. Лекин афсуски, биз ҳали рейтингга тайёр эмасмиз. Шунга қарамай, бизда менимча, тўсатдан шошма-шошарлик билан янги системага ўтилди. Ташаббус "юқори"дан бўлганидан кейин барча олий ўқув юртлирида бир хил рейтинг тизимига ўтишга тўғри келади.

ЗИЁДА

Таҳририятдан: мунозара давом этади.

— Бу воқеага икки йилча бўлди. Нуфузли идорадан менга кўнгирак қилиб, бизга Алишер Навоий ҳақида бир-бир ярим қоғоз ҳажмида мақола тайёрлаб берсангиз, чет элда улғу бобокалонимизнинг таваллуд кунини нишонланаётган экан, дейишди, - деди Тошкент вилоятининг «Турон» кутубхонасида Ўзбекистон Миллий университети ўзбек филологияси факультети талабалари иштирокида Навоий ҳамда Бобур таваллудига бағишлаб ўтказилган кечада сўзга чиққан таниқли олима Суюма Ғаниева. Ярим соатлардан кейин кўнгирак қилинг, тайёрлаб қўяман, дедимда, ҳам хурсанд, ҳам хафа бўлиб кетдим. Хурсанд бўлганимга боис шуки, чет элда бобокалонимиз ижоди шунчалик қизиқиш билан ўрганилаётган экан. Нега ўзимизнинг йигит-кизларимиз Навоий ижодини яхши билишмайди? Нафсиламбрини айтганда, Навоий ижодини ўқиш, ўрганиш, бобокалонимиз ижодидан баҳраманд бўлишга интилиш ҳар бир ўзбек фарзандининг муқаддас бурчидир. Кечада адабиётшунос олимлардан Наим Каримов, Бахтиёр Назаров, таниқли санъаткор Зикир Муҳаммаджонов, Миллий университет ўқитувчиси Баҳодир Каримов, кутубхона директори Вазира Собирова ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар. Талабалар шеърият мулкисининг султонлари бўлмиш Навоий ва Бобур асарларидан намуналар ўқидилар.

«Туркистон-пресс»

Яқинда Гурлан туманидаги «Қорақалпоғистон» жамоа хўжалигининг бир гуруҳ фаоллари Тошкентга келиб, ҳамқишлоқлари бўлган талабалар билан учрашув ўтказишди. Улар талабаларнинг турмуш тарзи, ўқишлари билан қизиқдилар.

Шунингдек, Тошкент давлат биринчи тиббиёт институти клиник касалхонасининг кардиология бўлими бошлиғи Саидаҳмад Ҳайдаров, Қибрай тумани солиқ инспекцияси бошлиғининг муовини Комилжон

Отажонов ҳамда «Қорақалпоғистон» жамоа хўжалик раисининг ўринбосари Шарифбой Курбонёзовлар талабалик йилларида бўлган воқеалардан сўзлаб беришди.

Бахтиёр ХУДОЙБЕРГАНОВ, Тошкент Молия институти талабаси

«Камолот» жамғармасининг Денов тумани бўлими халқ таълими бўлими билан ҳамкорликда «Ким кўп шеър билади?» мавзусида ўтказган кўрик-танловидан минглаб ёшлар иштирок этди. Тумандаги бошланғич синф ўқувчилари орасида кўплаб истеъдод соҳиблари борлиги аён бўлди. 17-мактабнинг 2-синф ўқувчиси Умида Саидова, 53-мактабнинг 3-синф ўқувчиси Шаҳноза Ҳамроева, 30-мактабнинг 4-синф ўқувчиси Гулбаҳор Мардаевалар 150-200 тадан шеърни ёддан айтиб бериб, голиб деб топилди.

Айрим 4-5-синф ўқувчилари эса 200 тадан ошиқ шеърни бир-бир ярим соат мобайнида тўхталмасдан айта олишларини намойиш этишди.

Ж.ХУШБОҚОВ

Термиз Давлат университетида «Ўзбекистон Республикасининг қонунлари ва қонунбузарликка қарши курашнинг долзарб вазифалари» мавзусида йиғилиш бўлиб ўтди. Унда вилоят ўқув юртлирининг профессор-ўқитувчилари ва талабалари, ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари иштирок этди.

Йиғилишда диний ақидапарастлик ва экстремизмга қарши курашни кучайтириш, ёшлар онгини ғайри исломий ғоялардан ҳимоя қилиш масалалари муҳокама этилди. Бу борада ёшларни миллий қадриятлар ва истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш, улар дунёқарашини кенгайтириш муҳим аҳамият касб этиши таъкидланди.

Ч.Тўхтаев, ЎзА мухбири

ДАРС ЖАДВАЛИ:

- 1 нара
Талабашуносликка кириш:
а) рейтингга домлар фикри;
б) талабалар ҳаёти: кўвончлар ва ташвишлар.
- 2 нара
Домлашунослик асослари:
а) биз билмаган зотиозлар;
б) сессиядан кейинги лақаблар.
- 3 нара
Тарихшунослик
- 4 нара
Эркин соат:
Энг сўнги мисллар билан "Туркистон" дарсчилари.

ДАРС 1 нара: Талабашуносликка кириш

Дунёга Имом ал-Бухорийдек беназир инсон, машҳур муҳаддиси берган мамлакатимизда бу йил яна бир табаррук зот - Абу Мансур ал-Мотуридийнинг таваллуд тўйи кенг нишонланади. Исмоил ал-Бухорий ҳадис илмининг султони деб тан олинган бўлса, ал-Мотуридий калом илмининг асосчиларидан бири, имоми ва пешвоси деб эътироф этилган.

Калом илми нима, унга қачон асос солинган?

Тарихдан яхши маълумки, тўққизинчи асрнинг охири, унинчи асрнинг бошларида ислом дини ёйилган мамлакатларда, айниқса Мавороуннаҳрда, унинг маърифий ўқуқлари - Самарқанд ва Бухорода илм-фан тез тарққай эрта бошлади.

Бу даврда Куръони Каримнинг ҳар бир ояти, ҳар бир сураси, ҳар бир сўзини теран мушоҳада этиш, саҳиҳ ҳадисларни тўплаш ва урганиш, исломдаги асосий йўналишлардан бири - суннийликнинг мазмун-моҳияти, фалсафасини чуқур идрок этиш, бойитиш ва ривожлантиришга киришилди. Бошқача айтганда, ислом илоҳиёти - калом илми шакллана борди. Унга Самарқандда ал-Мотуридий, Машҳадда таҳсил кўрган таниқли диний назарийчи ал-Ашъарий асос солди. Бу илм билан шуғулланувчилар мутакаллимлар деб атала бошлади.

Калом илми бежиз пайдо бўлмади. Гап шундаки, ўша даврда турли маҳзаб ва оқимга мансуб уламоларнинг сиймоси ва талқинига қараб кўр-кўрона эътиқод қилиш ҳоллари учрадди. Улар орасида исломнинг у ёки бу ақидадан ўз гаразли мақсадлари йўлида фойдаланиш ниятидаги уламолар ҳам йўқ эмасди. Бу эса тарафқашлик ва тўқнашувларга сабаб бўлиши мумкин эди.

Уз даврининг етак олимиди саналган ал-Мотуридий буни теран англаб, динга онгли равишда эътиқод қилиш ғоясини илгари сурди. У ўзининг шох асари - "Китоб ат-тавҳид"да ("Яккаҳудлик ҳақидаги китоб") калом илми асосларини таърифлаб берди.

Аллома билимнинг анъанавий уч манбаи: ҳиссий қабул қилиш, ахлоқий тафаккур ва инсон ишончли манбалардан олиши мумкин бўлган анъанавий ахборотлар мавжудлигини таъкидлаб, мантикий асосланган, ақл билан идрок этилган билим энг ишончли эканига эътиборни қаратди. У ислом динининг асосий тамойилларига мос ғоялари диннинг мутаассибларча талқин қилинишига, диндан бузғунчи кучларни бирлаштиришда фойдаланиш каби интилишларга мутлақо эид эка-

ИНСОН ИМТИХОННИ ЯРАТИШ

нини таъкидлади.

Буюк юртдошимиз кўҳна Самарқанд чеккасидаги Мотуридий қишлоғида дунёга келди.

Маҳаллий ханафий фақиҳлардан таълим олди, фикҳ - ислом ҳуқуқшунослиги ва калом /илоҳиёт/ илмларидан дарс берди, ўзининг бебаҳо асарлари билан

хорижий илоҳиёт мактаблари таъсиридан ҳоли равишда Самарқанд ханафийлик таълимоти ривожига улкан ҳисса қўшди.

Аллома ҳар бир инсоннинг тақдири Оллох томонидан белгилаб қўйилган бўлса-да, у ўз хатти-ҳаракати учун масъуллигини уқтирди. Зеро, инсон имтиҳон учун яратилган, аини вақтда унга ушбу синовлардан муваффақиятли ўтиш ва тўғри йўлни топиш имкониятлари ҳам бериб қўйилган. Бинобарин, инсон ўз қилмиши ва жамиятда ўзaro ҳамжихатликни сақлаш учун тўла жавобгардир.

Ал-Мотуридий таълимоти ҳозирги кунда ҳам ғоят аҳамиятлидир. Шу боис, Вазирлар Маҳкамасининг "Имом Абу Мансур ал-Мотуридий таваллудининг 1130 йиллигини нишонлаш тўғрисида"ги қарорига буюк ватандошимиз илмий-диний меросининг халқимиз маънавий-руҳий ҳаётидаги беқиёс ўрни, ушбу

Имом Абу Мансур ал-Мотуридий таваллудининг 1130 йиллиги олдидан

меросни асраб-авайлаш, қадрлаш ва жамиятнинг баркамол кишиларини тарбиялашда ундан оқилона фойдаланиш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

Буюк мутакаллимнинг ҳаёти, турмуш тарзи ҳам ҳар биримиз учун ибратли. Тарихий манбаларда қайд этилишича, ал-Мотуридий камсуқум, хушхулқ, ўта эътиборли инсон бўлган, камтарона кун кечирган. Уз қишлоғида бир боғ бунёд этиб, гулу қўчат ва тоқларни ўзи экиб, ўзи парваришлаган. Ўстозлари, салафлари, фозилу фузалолар, мутакаллимлар билан шу боғда дин ва калом илмининг мазмун-моҳияти борасида суҳбатлар қурган, баҳс юритган. Шогирдлари ундан нафақат илм, балки шарқона ахлоқ-одоб, назокат ва тавозе, камтарлик ва ҳокисорликни, бир сўз билан айтганда, инсонни камолотга етказувчи барча яхши фазилатларни ўрганганлар.

Халқимизда дарё лабида ташналаб қолган, деган нақл бор. Афсуски, қарийб 150 йил давом этган мустамлакачилик истибдоди, айниқса мустабид шўро даврида шундай ҳолатга тушиб қолган эдик. Кўҳна Самарқанд Регистон майдонининг ёнгинасидаги ҳозирги Мотридий маҳалласида калом илмининг асосчиларидан бири, ҳадис ва фикҳ ривожига улкан ҳисса қўшган буюк аллома яшаб ўтганини билмасдик. Тўғрироғи, билдиришмаган эди.

Шукрки, истиқлол туфайли неча минг йиллик маънавий қадриятларимиз, урф-одат ва анъаналаримиз ўзимизга қайтди. Ўзлимизни теран англай бошладик. Буюк аждодларимиз бизга мерос қолдирган ижоди чашмаларидан баҳраманд бўлаётимиз. Мана энди юбилей баҳона Самарқанддек мўътабар заминда туғилиб ижод қилган, шухрати бутун ислом оламига ёйилган Имом ал-Мотуридий бобомизнинг ҳаёти ва фаолияти, асарларидан ҳам бохабар бўламиз.

Қутлуг тўйга тайёргарлик ҳозирда оқ авж олиб кетди. Имом ал-Мотуридий ҳаёти ва фаолияти ҳақида китоб тайёрлаш, унинг чет элларда сақланаётган асарлари ҳамда у ҳақидаги манбаларни тўплаш, аллома қадамжоларини ўрганиш ишлари бошлаб юборилди. Ушлаб олимлар, шу жумладан хорижлик диншунослар буюк бобокалонимизнинг ислом фалсафасини ривожлантиришда тутган ўрнига бағишлаб ўтказиладиган халқаро илмий анжуманга пухта тайёргарлик кўрмоқда.

Қутлуг тўйга атаб Абу Мансур ал-Мотуридий абадий кўним топган Чокардиза хилхонасида замонавий-миллий меъморлик анъаналари уйғунлашган муҳташам "Алломалар ёдгорлик мажмуи" барпо этилади. Буюк бобокалонимизнинг хира тортидан чирғи яна порлайди. Бу зиё қалбимизни эзгулик, иймон-эътиқод, меҳр-оқибат, поклик ва ҳалоллик, она заминга эҳтиром, бугунги кунимиздан шукроналик нури билан мунаварр этади.

Ёқуб ИБРОҲИМОВ (ЎЗА)

"Камолот" жамғармаси жамоатчилик марказларининг бугунги кундаги фаолияти қандай? Улар ёшлар кўнглига йўл топа оляптими? Жамғарманинг Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент давлат Техника университети қошидаги жамоатчилик маркази раиси Акбар НАБИЕВ билан суҳбатимиз шу ҳақида бўлди:

— **Жамоатчилик марказининг фаолияти ҳақида гапириб берсангиз.**

— Марказимиз ўтган қисқа вақт мобайнида талабаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг ижтимоий муаммоларини имкон доирасида ҳал этишга ҳамда ўқув тизимини такомиллаштиришга ўз ҳиссасини қўшмоқда. У ўз атрофида 4900 нафар йигит ва қизни бирлаштирган. Ёшлар ўртасида ҳуқуқшунослар, ички ишлар ходимлари, дин уламо-

олий ўқув юртлари билан ҳамкорлик қиялпти. Улар орасида Германиянинг Берлин, Франциянинг Сорбонна ва Грециянинг таълим-техника университетлари бор. Бундай ҳамкорлик туфайли таълим соҳасида дунёда мавжуд бўлган илғор тажрибаларни ўрганмоқдамиз. Шу туфайли олий ўқув юртимиз қатор халқаро таълим дастурларининг ғолиби бўлди. Фаолиятимизга чет эл технологияси ва сармоялари кириб келмоқда. Масалан, университет "Энергетика менежменти", "Конфитус дастури" ва магистрлар тайёрлаш курслари, инглиз тилида дарс олиб борадиган Бизнес-бошқарув факультетига эга. Унда АҚШдан

„ТЕХНИКА“НИНГ ТАЛАБАЛАРИ

лари билан кўплаб дав-ра суҳбатлари, ошқора мулоқотлар, учрашувлар ўтказдик. "Кувноқлар ва зукколар", "Спорт шоу", "Жума оқшомлари", "Ёшлар форуми" сингари танлов ва тадбирларимиз йигит-қизларда катта таассурот уйғотди. Марказимиз талабалар стипендиясининг бир фоизи ҳажмидаги аъзолик бадалаи ҳисобига ўз молиявий фаолиятини юритмоқда.

— **Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий Дастур ҳамда "Таълим тўғрисида"ги Қонунни ҳаётга тадбиқ этиш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?**

— Университетимизда 32 таълим йўналишлари бўйича бакалаврлар, 26 таълим йўналиши бўйича магистрлар тайёрланмоқда. Мустақил республикамиз иқтисодиёти учун аҳамиятли ва истиқболли бўлган энергетика, механика, тоғ-кон, нефть-газ соҳаларига доир ўнга яқин янги таълим йўналишлари очилди. Талабаларни компьютер саводхонлиги, тил ўрганиш, маънавият ва маърифат бўйича "Умид" жамғармасининг тест синовларига тайёрлаяпмиз. Ҳозир 100 нафардан зиёд талабалар "Умид" жамғармаси орқали дунёнинг нуфузли олий ўқув юртларида билим олмақда.

— **Университетда хорижий олий ўқув юртлари билан алоқалар ўрнатилганми?**

— Университет 30 га яқин ривожланган хорижий давлатларнинг етакчи

таклиф қилинган малакали мутахассислар машғулот олиб бормоқда.

— **Иқтидорли талабалар билан ишлашда университетингизнинг бошқаларга ўрнак бўладиган томон...**

— Университетга кириш вақтида тест-синовларида юқори балл тўплаган талабаларнинг махсус бўлимини ташкил этганмиз. Уларнинг фанларни ўзлаштиришлари кузатиб борилади. Ҳар томонлама ўзини намоён эта олган талабалар учун қўшимча дарслар, машғулотлар ташкил этилган. Изланишлар бесамар кетмапти. Бир қанча талабаларимиз Республика Президентининг давлат стипендиясига, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг алоҳида Япония Парламентининг махсус стипендияларига сазовор бўлган.

— **Талабалар бўш вақти қандай ташкил этилган?**

— Ёшлар учун бичиш-тиқиш, компьютер, пазандачилик машғулотлари мунтазам ишлаб турибди. Лекин булар талабаларнинг бўш вақтини унумли ташкил этишда ҳали етарли эмас, деб ўйлайман.

Н. ШАВКАТ ҚИЗИ суҳбатлашди

Кимга неча қўйини ўқитувчига эмас, Билимга боғлиқ

Сессиянинг "ДУМЧИ" СИ

Нихоят кўпчилик олийгоҳларда сессия фасли ҳам тугади. Кувончимиз чексиз. Ахир қил кўприқдан ўтилади-ю, байрам қилмай бўладими? ! Лекин ушбу байрамда кимдир хурсанд, кимдир ҳафа. Нега ахир талаба ҳафа бўларкин, деб ажабланарсиз! Сессияда ҳамма баҳоларни тўғри-лаб оламан, деб юраверибмиз-у, буёқда рейтинг тизими ҳаёлимиздан фаромуш бўлибди. Энди эса "Хвостик" номига эга бўлдик. Ушбу сўз аслида рус тилидан олинган бўлиб таржима қилинганда "қарздор, думчи" каби маъноларни англатаркан. Яъни имтихонлардан ўз вақтида баҳосини ололмаган талабаларга нисбатан қўлланилади.

21 февралдан қарздор талабалар "ибодат қилиб", "хвостик" олиш учун декан ҳузурига кирадилар. Деканнинг кайфияти яхши бўлса омадингиз келгани шу! Номигагина бир икки танбех беради-ю, "хвостик" бериб чиқариб

юбо-ради. Лекин акси бўлиб қолсачи, унда зинҳор кирмаган маъқул. Чунки бир дардга ўн дард қўшилади. Жон ўртовчи танбехлар етмаганидек "йўлланма" олиш учун ёзилган тушунтириш хатидан ҳам декан камчилик излай бошлайди. Керакли ҳужжат ҳам олинди. Энди қолган гап домлада! Инсофли домла талабаларни интизор қилмай дарров баҳо қўйиб бера қолади. Баъзи домлалар эса берилган ўттиз-қирқ адабиётни ўқимагунингча 1 ни ҳам сенга раво кўрмайди. Қарабсизки, талаба ўша фаннинг қарийб домла қатори билимдони бўлиб қолади. Қанча ўқиган билан, "хвостик"ли талабага фақат уч баҳо муносиб кўрилади.

Сессиядан худого шукр, қутилдик. Қутилишга қутилдиг-у, лекин талабанинг жони бўлиши стипендиядан ажралдик-да. Аттанг! Ҳа майли, бори га шукр.

Хусния ПАРДАЕВА, талаба

Даре 2 нара: Домлашунослик

Халқаро тоифадаги банкирлар

Ўзбекистон Республикасининг Банк-молия академияси битирувчиларига тантанали равишда дипломлар топширилди. Мазкур Академия битирувчилари банк соҳасининг малакали мутахассислари бўлиб, иқтисодий ислохотларни эркинлаштириш ва чуқурлаштириш соҳасидаги аниқ вазифаларни ҳал қилиш билан шуғулланади. Уларнинг 160 нафари банк-молия соҳасида масъул лавозимларда ишлайди.

Дипломларни топшириш маросимида сўзга чиққан Банклар уюшмасининг бош директори К.Жумабеков шуни қайд этдики, олий тоифадаги мутахассисларни тайёрлаш жамиятимиздаги ислохотларнинг ҳозирги босқичи учун ниҳоятда зарур. Чунки айнан шундай мутахассислар банк ва молия соҳаларига, иқтисодиётнинг базавий соҳаларига хорижий капитални кенг жалб этиш, республиканинг жаҳон ҳамжамиятига кириб бориши масалаларини ҳал қилиш билан шуғулланади.

Банк тизимини мажмуавий тарзда ривожлантириш дастурини амалга ошириш, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини

ҳаётга жорий этиш жараёнида Банклар уюшмаси Банк кадрлари малакавий ўсишининг доимий концепциясини яратди. Натижада Марказий Осиёда ягона бўлган Банк-молия академияси яратилди. Унда банк, молия ва солиқ соҳалари ходимлари ўз малакасини ошириш имконига эга. 14 ойлик ўқув дастури доирасида чет элда малака ошириш ҳам кўзда тутилган. Бундан сўнг тингловчилар иқтисодиёт магистри даражасига эга бўлади.

Академия махсус техника ва дастурий таъминот билан жиҳозланган. Бу ерда ўзига хос таълим тизими жорий этилган. Академиянинг ихтисослаштирилган кутубхонасидан унинг тингловчилари билан биргаликда банк ходимлари ҳам фойдаланиш ҳуқуқига эга.

Таълим жараёнига мамлакатнинг энг кучли илмий-педагогик кадрлари, шунингдек, халқаро молия институтлари - Жаҳон банки, Халқаро валюта жамғармаси, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Япония молия вазирлиги, ТАСИС дастурлари ва бошқа мутахассислар жалб этилган.

(ЎЗА)

Шундай қилиб, 1953 йилнинг қирчиллама ёзида университетга ҳам кириб олдик. Бизга етар одам йўқ. Кириш имтиҳонларида кўринмаганимиз учун (Кумуш медал олгач, шундай ҳуқуқимиз бўлган-да) курсдошлар ҳайрон — бу кашшоф орамызда нима қилиб юрибди деб. Жимитгина қизалоқ-мизда. Бизга маза, йигитлар кўздан нарироқ бўламиз. Ишқилиб, у қилдик, бу қилдик, кичкина де-

дарнинг сингисимиз. Роль бўйига қараб-да!

“Кеча”мизда саҳна ҳам ижро этиб бўлинди. Енгил нафас олдик. Навбат концертга! Ашула айтылди, рақс тушилди. Конферансье “Рубода Алиқамбар” ижро этилади, деб эълон қилди. Абдулланинг рубоби сайраб кетди. Куй энди авжига чиқай деганда у таққа тўхтаб қолди. Абдулла овоз чиқариб “Бошқасини чалиб юборибман” деди-

қон”ни қўйяптилар, деб қолишди. Спектакль анча етилиб қолган экану Унсининг ижросидан бироз кўнгиллари тўлмаётган экан. Чақириб қолишди. Бордик олдиларига. Кўп ўтмай Ҳамза театрининг эски биносида (ҳозирги Аброр Ҳидоят театри) ўша буюк санъаткорлар қадами теккан саҳнага чиқдик. Унсининг Мирзакаримбой билан мулоқоти саҳнасида томоша-

АРТИСТ БЎЛГАН ЖУРНАЛИСТ

манг бизни қабилида иш қилдик. Ўқидик, ўқидик, яна ўқидик, яна ўқидик. Ҳар имтиҳонда “аъло” олиб чиқавердик. Қарабсизки, қаторга қўшялдиқ-қўйдик.

Хаш-паш дегунча иккинчи курс ҳам бўлиб олдик. Етакчи сайланадиган куни омад бизга кулиб боқди. Ўн номзод ичида ўзиб чиқдик. Ахир ўн бир нафар қизнинг ҳаммаси бизга овоз берган эди-да.

Шу... энди... етакчи бўлгач, жим ўтирсак бўлмас-ов, дедик-да бор маҳоратимизни ишга солвордик. Ақлимиз кирибдики, юрагимиз санъат-санъат дейди. Шу ёрдам бердими, ҳарқалай юрагимиз ўз-ўзидан ишга тушиб кетди. Дам олиш кечасини ўтказамиз дедик ўртага турволиб. Қараг, бизга қарши овоз берган йигитлар ҳам қулиқ қилишди-ю, атрофимизга йиғилишди. Келишдик: “Нурхон” спектаклидан парча, кетидан концерт кўямиз, дедик. Тайёрлана бошладик. Режиссёри — ўзимиз. Муаззамхоннинг овози, эҳе, ростакан актрисаларнинг овозидан қолишмасди. Ўзамизнинг Хожиде қиёфасидаги вазоҳати оламни бузарди. Биз — Ҳай-

да, бироз нафасини ростлаб ҳақиқий “Алиқамбар” куйини бошлаб юборди. Саҳна орқасида пиқ-пиқ кулги кўтарилди. Шу-шу унинг номи “Алиқамбар” бўлиб кетди. Бу ҳам майли, асосий бизнинг ҳаммамиз саҳнада ижрочи эдик. Томошабинчи? Залда тўрттагина томошабин — курс раҳбаримиз Лазизхон ака, Элбек, Маликаҳон ва Жаҳонгир.

Ҳа-ху дегунча тўртинчи курс ҳам бўлиб қолибмиз. Бу орада Шукур Бурхон талабалар билан “Қўтлур

бинга ёқиб кетибмиз шекилли қарсақка кўмилиб кетдик. Шу-шу бошқа саҳнага чиқмадик. Аммо лекин бир умр саҳна шайдоси бўлиб қолдик.

Ана, азизларим, мақтанганимиз биздан урганадиган бўлдингиз. Мабодо ошириб юборган бўлсак, маъзур тутасиз. Сизга ҳурмат билан

Яйра САЪДУЛЛАЕВА

Талабалик даврини илк бор хотирласа биринчи бўлиб нима ёдга олинади, биласизми? Албатта муҳаббат можароларида!

“Дарс”нинг аввалги сонидан ўн беш нафар қизни “оҳ-воҳ” тортишга мажбур қилган Дилмуродов ҳақида ёзган эдик. Ёшгина домумло қизларнинг сермуҳаббат нигоҳидан қочишнинг энг осон усулини топди. Ўз ўрнига танглак тиши ҳар дақиқа тушиб кетишни одат қилган, кексаликдан бир қадам ўтган домлани қолдириб, жуфтакни ростлаганини ёзган эдик. Ана ундан кейинги воқеалар билан бугун танишасиз.

Ўҳ, ўн беш қиз! Ўн беш қайрилма қош, ерга урсанг кўкка сапчийдиган тили ботир дутоналар. Дилмуродов ҳижронидан ўтда қовурилаётганларида курсга ҳарбий хизматдан қайтган уч нафар йигит кириб келди-ю, яна ҳаёллари аллақачерга учди-кетди.

Уччала йигитнинг ҳарбий кийими ўзидек шунақанги чиройли эди-ки... Аудиторияга “чест” бериб кириб келган йигитлар бошқаларга ўхшамай ҳеч битта қизнинг ёнига ўтиришмади. “Уйланишгандир” деган фикр “гуп” этиб ўтди қизларнинг ҳаёлидан.

қолган курсдош йигитлар “Уч оғайни паҳлавонлар” олдида жажжигина болакайга ўхшаб қолишди. Ўз “қиз”ларидан қутулганларига шукр қилибми, қуйи курс қизлари томон “ўтлайдиган” бўлдилар.

Ўз олдиндан оққан сувни қад-

сизни ётоқхонамиз ёнидаги нон дўкон олдида кутаман. Қўлингизга халта олволдинг. Менинг қўлимда “Еттинчи ишқ” китобчаси бўлади. Муҳаббатингиз.”

“Ҳарбий” йигитларимиз танаффусда аудиторияга келишдан безиллаб қолдилар. Оҳ-воҳлар

ҳаммамизга овунчоқ...” дер эдик ўша маҳаллар. Аммо бутун журналистика факультети қизларининг қалбида ўзгача ўрин олган етакчи, спортчи, ақлли, олим ва қолаверса хушбичим Равшанбекни бегона қилмадик. Мунис нигоҳи кўпчиликни дарвеш қилган Ҳилоламинг нозлана-нозлана Равшанга турмуинга чиқишга розилик берди.

Биз ўн беш қиз, севги оламида қанот қоққан ўн беш кабутар мисол уларнинг тўйида роса ўйин-кулгу қилдик. Анави икки “ҳарбий” қочиб қолмаганида қўшалок тўй бўларди, деб ўйлаб ҳам қўйдик.

Икки курсдошимизнинг тўйига ўзимизни сабабчи билиб, тўрдан тушмадик. Хуллас, уринишлар зое кетмапти-да. У ёри — бешик, бешик... аллалар-ей!

ЯШНАР, собиқ курсдош

БИЗ ҚУЛГА ТУШИРГАН КУЁВ

“Ҳарбий”лар шу зайил уч-тўрт кун обрў сақлаб юришди.

Бизникилар ҳужумга ўтишди: — Равшанбек, - эркаланиб сўради Т. - Шу фалсафадан сал қийналиброқ турибман. Кейинги дарсда сиз билан ўтирсам майлин-му? Ёрдам берардингиз. Равшан шўрлик рози бўлиб, қай балоларга гирифтор бўлишини қаердан билсин...

Қолган икки “ҳарбий” курсдошлар — Одилу Ҳумоюнлар тоза торг-торг бўлди. Н. билан Д., А. ила С. келинликка даъвогар эдилар. Энди ўн беш қиз учун лекциялару семинарлар муҳаббат дарсига айланди. Бечора

рига йиғламай бўладими? Тоза бошимиз қотди. Ўзимизга ҳозирча керак эмаслару, бировларга ҳам бергимиз йўқ-да.

Ҳамма муаммоларни мактублар ҳал қилади! Йўли топилди. Энг зерикарли маърузаларда ухламасдан курсимиз йигитларига ярми ҳазил-ярим чин хатлар ёза бошладик.

“Равшанбек ака! Кеча “Фото иши” дарсида тўсатдан юрагим валати бўлиб кетди. Бошим айланиб, кўзим тиниб, тез-тез нафас ола бошладим. Аммо сизга кўзим тушди-ю, ўзимга келдим. Менга нима бўлган экан-а?!”

С. “Оқилбек! Бугун соат 6.00 да

авжига чиқди. Шеър ёзмаган қизларимиз ҳам бир кеча-кундузда шоир бўлдилар. “Юрагим чўр бўлди, музқаймоқ беринг”, “Сен ва 4 тийинлик гумма”, “Бу сўнги муҳаббатим”, “Тўртинчи бор алданиб қолдим” сингари “тўзал” шеър-казаллар янгради ўша кунлар. Одил ва Ҳумоюн бизлардан қутилишининг йўлини ва ниҳоят топишди.

Сиртқиға ўтиб кетдилар. Аммо қизлар уларнинг ҳажрида узоқ куймадилар. Энди юқори курс бўлиб қолганмиз... Маврур юришни ўргандик. Дарс нималигини фақат сессия пайти ёдларига оладиган қизлар “Илмлар оламига” шўйишди. “Севги, севги-ўйинчоқ,

ТАЛАНТЛАРНИ

ИЗЛАЙМИЗ

Дилтанг кўшиғини куйлар чирилдок,
Дилзор кўшиқларнинг ичида борман.
Сиз осмон бўлдингиз, осмондан йироқ,
Мен сизнинг, мен сизнинг меҳризга зорман.

Илинжлар буржида ойдай тўлишган,
Соғинччи йўргаклаб олди оқ қоғоз.

АЙТИНГ КЕЛАРМИСИЗ
ЯНА МИНГ ЙИЛДА?

Хижроннинг кўрида дардларим пишган,
Сиз нега келмайсиз, бермайсиз овоз.

Ишқнинг косасида юрак рақс этар,
Турфа оҳанглардан яйраб кетар тан.
Бу дам кўксим узра диллар баҳс этар,
Диллар диёридан сизни топарман.

Ашқимдан тўкилар минг йиллик афсун,
Сабрнинг гулларин экдим кўнгилга.
Ёлғизлик уйимдир, сукунат дўстим,
Айтинг келармисиз яна минг йилда.

БОЛАЛИКНИ
ЭСЛАБ

Навиҳол тераклар буй чўзди секин,
Бошлари кесилган тутлар қариди.
Менинг болалигим ўтган кўчалар,
Тупроқ бўлса ҳамки бөгубор эди.

Ишқлар зардобига бутган тунларим,
Синдирди юракнинг қафасларини.
Соғиниб уйғондим, ҳар тонг бокира —
Мурғак болаликнинг нафасларини.

Йилларнинг чангини супирди шамол,
Ҳаёт елкамга ортди юкнини.
Вақтнинг лашкарига жангсиз топширдим
Содда болаликнинг гўзал юртини.

Армонлар тафтидан қабогим куйди,
Лек қайта олмадим болалигимга.
Хотирамнинг уйғоқ осмонларидан,
Юлдузлар тўкилиб кетди кўзимга.

Абдуғаффор ХОЛМАТОВ

Истиқлол туфайли узоқ йиллар давомида
“қорнига эмас, қадрига йиғлаган” халқ,
бугун чин маънодаги озодлик, она-Ватан,
она тили ва миллий ўзлик тушунчалари-
га эга бўлди.

Аммо истиқлолни қорин фалсафаси билан
ўлчайдиганлар ҳам йўқ эмас. Бундай кимса-
ларга озодлик, хур Ватандан кўра ўз шах-
сий манфаати афзалроқ. Айнан ҳар
иккала тоифадаги ана шундай инсон-
ларнинг ички дунёсини яқинда
“Ёшлар” телеканали орқали на-

бига кириб боролди.

Фильм экранга чиққандан бери орадан
қисқа вақт ўтган бўлса-да, томошабинлар
биз билан яна учрашишни жуда-жуда хоҳ-
лашяпти. “Видеофильмни кўриш жараёни-
да нотўғри йўл тутаётганимни англадим,
гўё Баҳромнинг укаси ўз жигарим бўлиб ту-
юлди. Мен учун “Занжир” балоғат им-
тихони бўлиб қолди”, -деб ёзибди
бир укамиз. Шунда дастлаб ҳадик
билан бошлаган мавзуим бугун
ёшлар учун ниҳоятда керак экан-

Ботловдан олмади ҳоҳовчи
мойиш

этилган “Занжир” ёхуд “Ўта махфий
дафтар” видеофильми яққол очиб бер-
ди.

— Фильмни яратишдан асосий мақ-
сад, -деди сценарий муаллифи Мир-
запўлат Тошпўлатов, -ўзбек йигитларининг мар-
длиги, қизларимизнинг иффати, Ватан, дўстлик,
ота-она олдидagi фарзандлар бурчини акс эт-
тириш эди. Назаримда фильм ўз мухлислари қал-

лигини англадим,
-таъкидлади М.Тошпўлатов.

Фильм тугади. У бадий жиҳат-
дан ўз ечимини топди. Баҳромнинг
кўлларига занжир солинмади, демак
уни кечириш мумкин. Ахир унинг
сўзларини бир эсланг: “Мен адолат-
ли ўғриман”. Дарҳақиқат, ўғри
бўлса-да, у Ватанига, халқига, дўстларига, му-
ҳаббатига садоқатини амалда исботлади.

Мохигул СУВОНОВА,
“Туркистон-пресс”

ТОПҚИРГА ТАСАННО

1. Оснёдаги қайси халқ ўзини
“хань” деб атайди?

2. Евроснёдаги энг катта мева
берувчи дарахт?

3. Абсолют монархияга эга
бўлган давлат қайси?

4. Польша территориясида
жойлашган ўлим лагеридан би-
рида 28 мамлакатнинг 4 милли-
он кишиси қириб ташланган. Ай-
тингчи, бу қайси лагерь?

5. Вьетнам аҳолисининг кўпчи-
лигини қайси халқ ташкил эта-
ди?

6. Монголиянинг пойтахти
Улан-Баторнинг ўзбек тилидаги
таржимаси?

7. Ривожланган давлатлардан
қайси бирининг иқтисодийёти де-
ярли чет эл хом ашёсига таяна-
ди?

8. Дунёдаги энг митти қуш қай-
си?

9. Германияда жаҳон аҳами-
ятига эга бўлган порт қайси?

Викторина саволларига тўлиқ
жавоб ёзиб юборган мухлислари-
мизни “Туркистон” газетасининг

сирли соваси қутади. Жавоблар
10 мартгача қабул қилинади. Му-
рожаат учун телефон: 133-79-69.

“Дарс”нинг ўтган сонида эълон
қилинган “Топқирга топишмоқ”
саволларига мухлислардан кўплаб
жавоблар олдик.

Улардан: Қорақалповистон рес-
публикаси, Нукус шаҳридан Ой-
бек Аҳмедов, Тошкент шаҳри, Чи-
лонзор туманидан Гуласал Келдиё-
рова, Бухоро вилояти, Вобкент
шаҳри, Усмон Юсупов кўчасида
истиқомат қилувчи Қадр Барно-
ев, Қашқадарё вилояти, Косон ту-
манидан Шерзод Маматов, Бухоро
вилояти, Вобкент шаҳри, 1-гим-
назиянинг 9-синф ўқувчиси Камо-
ла Ёшпиева, Бухоро вилояти, Шо-
фиркон туманидан Гулбахор
Тўраева, Самарқанд шаҳри, П-сон
Самарқанд Кооператив институти
талабаси Шерзод Кенжаев, Низомий
номли ТДПУ нинг талабалари:
Абдурашид Чориев, Ҳайрулла
Исмаилов, Ўқтам Рўзиев, Навоий
шаҳридаги академик лицейнинг
талабаси Хулкар Хўжаева, Бухоро

ро шаҳри, 23 сон хунар билим юр-
тининг талабаси Зевар Болтаева,
Қашқадарё вилояти, Гузор тумани,
Азиз Ҳайдаров номли лицей
ўқувчиси Юсуф Каримов, Фарғона
вилояти, Ёзёвон туманидан
Бахтиёр Жолғуев, Наманган ви-
лояти, Косонсой туманидан Ислом
Ниёзов, Қашқадарё вилояти, Қар-
ши шаҳридан Ўқтамбек Боймуродовлар
саволларга ўз жавобларини
йўллашган.

Викторинанинг волиби Шарқ-
шунослик институтининг талаба-
си Заҳриддин Тўраев деб топил-
ди. У барча саволларга тез ва
тўғри жавоб берган. Жавобла-
ринингизни текширишингиз мум-
кин.

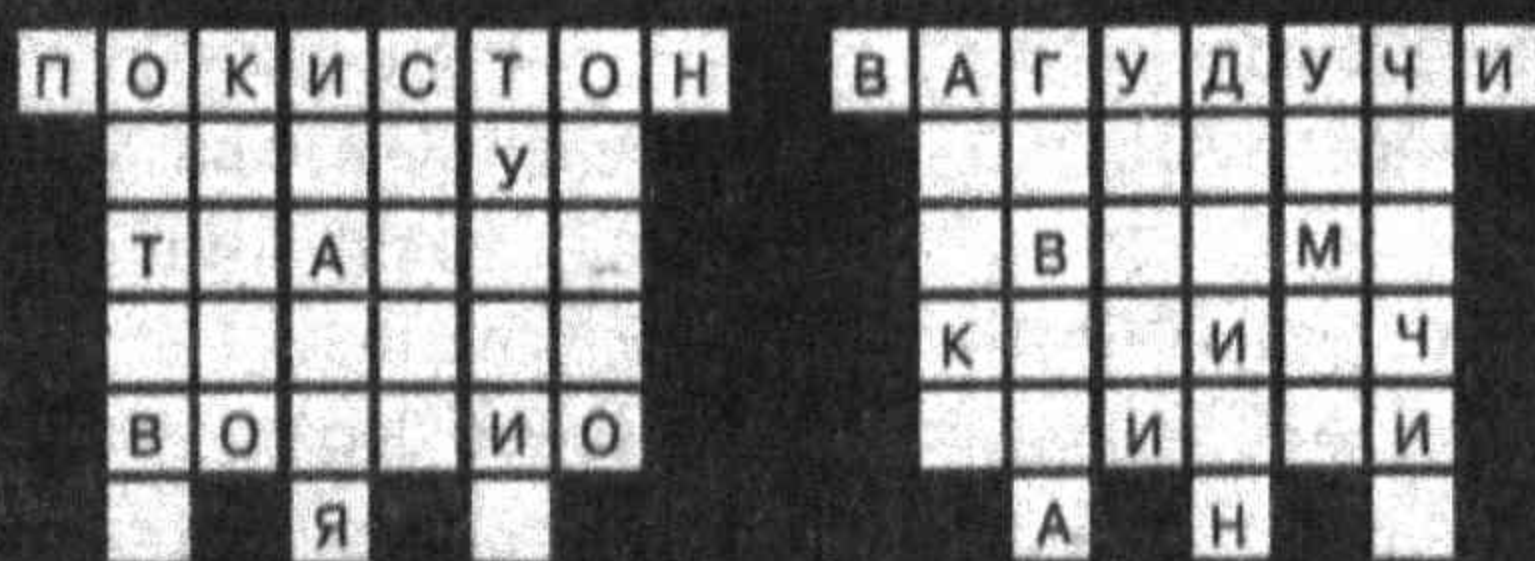
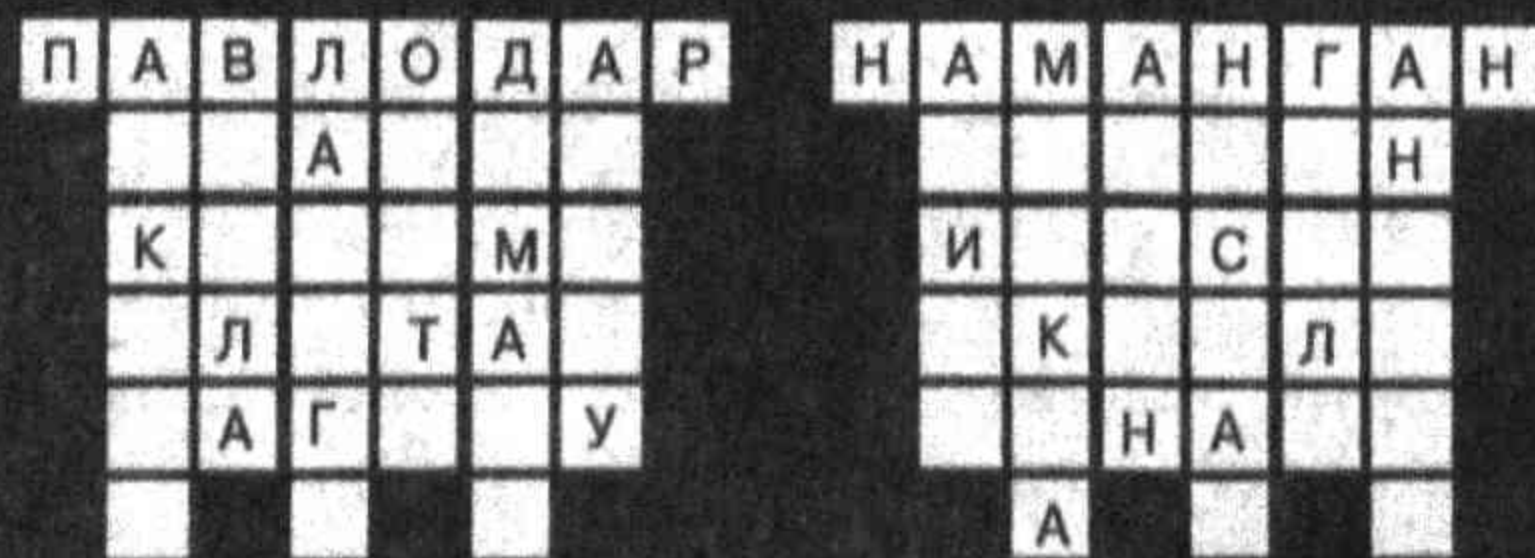
1. Титан. 2. Пайшанба, Жума
— Самарқанд шаҳрида жойлаш-
ган. 3. Германиядаги Рув ҳавза-
си. 4. Қадимги Миерда. 5. Чика-
годаги “Снэдре Тауэр” биноси 110
қават бўлиб, унинг баландлиги
442 м, 6. Марказий Америка. 7.
Вашингтон. 8. Испания.

Ушбу бошқотирма

Азиз муштарийлар!
Ушбу бошқотирма дав-
лат, шаҳар, дарё ном-
ларидан иборат керак-
ли сўзлардан фойдала-
ниб катакларини тўлди-
ринг. Аниқлик учун ай-
рим ҳарфлар белгилаб
қўйилган.

Исроил. Работ. Латвия.
Измир. Оттава. Газли.
Италия. Огайо. Ангрэн.
Атпау. Урумни. Асака.
Сидней. Уссур. Мальта.
Охота. Анқара. Афина.
Польша. Иртиш. Нассау.
Москва. Прага. Ладога.
Конго. Дамашк. Бирма.
Туркия. Висла. Судан.
Амман. Гавана. Чирчиқ.
Уммон. Дублин. Алофи.

Тузувчи: Саодат
ОРИФЖОНОВА

ЖУМБОҚНИ
ТОПА ОЛ-
ДИНГИЗМИ?

Газетанинг 12 фев-
раль сонида эълон
қилинган бошқотирма
жавоблари

1. Бақир. 2. Ибора. 3.
Карам. 4. Миёна. 5.
Ёмғир. 6. Падар. 7. То-
ифи. 8. Газли. 9. Ада-
на. 10. Варна. 11. Амё-
ба. 12. Тўғон. 13. Буд-
да. 14. Алиби.

Куюқ чизик ичида
яширинган мақол қуйи-
дагича:

Қор ёғди — зар ёғди.

4 нара: Эркин соати

2. ЭЗИДАН ВА ТАҲҚИРЛАНГАНЛАР

Куйидаги 5 нафар "кулок"лар Николаево вилояти НКВД бошқармаси учлигининг 1937 йил 15 ноябрдаги қарори билан Украина Республикаси Жиноят Кодексининг 54-10 ва 54-11-моддаларига кўра отувга ҳукм этилган: **Бобобеков Зокиржон, Йўлдошев Юсупжон, Дадабоев Мамажон, Мирзабадалов Мирзаабдул, Алисаидов Охунбой.**

Уларнинг барчаси муқаддам судланмаган, деҳқончилик билан кун кўраётган, катта оиланинг соҳиблари эди.

1974 йил 24 июлда орадан 37 йил ўтгач, Херсон вилоят суди ҳайъати Николаево вилояти НКВД бошқармаси учлигининг ҳукмини қайта кўриб чиқиб, айблар асосли эмаслиги боис учлик қарорини бекор қилди. Жиноят Кодексининг 54-10 ва 54-11-моддалари ноҳақ қўлланилгани тан олинди.

Асаканинг Қайнар қишлоғидан **кулок қилинган Аҳмадалиев Жўрабой** 1938 йил 10 февралда қамоққа олиниб, Николаево вилояти НКВД бошқармаси қошидаги учлигининг 1938 йил 13 апрелдаги қарори билан отувга ҳукм этилди. Ҳукм ўша кунийёқ ижро этилган. Унга колхозлаштириш чоғида колхоз тузумига қарши фаол кураш олиб боргани, хотин-қизларнинг озодлигини истамаган, сургунда юриб эса ишлаш учун кўчириб келтирилган ўзбеклар орасида фаол аксилинқилобий тарғибот юритган, Сталин Конституциясини бузиб талқин этган, деган айб қўйилди.

Аҳмадалиев Жўрабой, 1890 йилда туғилган, партиясиз. Каховский районидagi 2-пахтачилик совхозида ишлаган. 1935 йили 5 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган эди. Бу муддатни адо этиб озодликка чиққанига кўп бўлмаганди. Унинг оила аъзолари — хотини Собирахон, ёши 35 ёшда, ўғли Исомиддин 18 ёшда, қизи Санобархон 14 ёшда, ўғли Мамажон 11 ёшда, қизи Эйтиборхон 7 ёшда, ўғли Шаробиддин 5 ёшда. Ўлимга ҳукм этилган Жўрабой Аҳмадалиев мулкни комендатура конфискация қилган. 1 мол, 1 бузоқ, 1 велосипед бўлган ҳолос. Бу мулк пул ҳисобида жами 1650 сўмни ташкил қилган.

Кўлимизда **Мўйдин Мадаминов, Кўчқор Сариков, Мавлон Сулаймонов, Аҳмадали Аданаев, Раимжон Собиров, Аҳмад Узоқов, Йигитали Мада-**

лиев, Ғиёс Содиқов, Маҳмуджон Алисаидов, Бобоҳўжа Салимбоев, Иброҳим Мамажоновлар айблови бўйича тергов иши юзасидан тузилган умумий маълумотнома. Улар Украина ССР Жиноят Кодексининг 54-10, 54-11-моддаларида кўрсатилган жиноятлар қилган-

лиқда айбланган. 1938 йил февраль-март ойлари давомида улар Украинага кўчириб келтирилган ўзбекларнинг шўроларга қарши миллатчилик ташкилотига мансублиқда шубҳа қилиниб, НКВДнинг Каховск туман бўлими томонидан ҳибсга олинган. Юқорида кўрсатилган шахслар гўёки мусулмонча диний маросимлар ўтказиш баҳонасида муллалар ва бошқа ишончли одамларни йиғиб, шўроларга қарши фаолиятнинг амалий масалаларини маслаҳатлашиб олганлар. Мулла Тоғаевдан шўро ҳокимиятини кўпорига ундовчи тарғибот йўриқнома, кўрсатмалар олиб турганлар. Айбдорлар Конституция, стахановчилик ҳаракати ва бошқаларга қарши фаол тарғибот ишлари олиб боришда, СССРдаги мавжуд тузум-

Қатагон Курбонлари

НКВД Николаево вилояти бошқармаси учлиги Мўйдин Мадаминов, Бобоҳўжа Салимбоев, Ғиёс Содиқов, Маҳмуджон Алисаидов, Аҳмадали Аданаев, Мавлон Сулаймонов, Кўчқор Сариковларни отувга ҳукм этади. Ҳукм 1938 йил 10 июнда ижро қилинди. Бироқ учлик ўз қарориди Мулла Тоғаевга жазо қўлламаган. Биз уни аввалроқ ҳибсга олиниб отувга ҳукм қилинган бўлса керак, деб фараз қилардик, бу муаммони ҳал этишни кўнглимизга тугиб қўйгандик.

Янги йил арафасида Шахрихон тумани Шерқўрғон қишлоғидан Тоғаев Абдувоҳиддан мактуб олдик. Унда шундай ёзилган:

"Мен Тоғаев Абдувоҳид Мулла Абдуолим Тоғаевнинг невараси бўламан, касбим педагог. Дадам раҳматли Абдуллаҳад Тоғаев ҳам ўқитувчи бўлиб, 45 йил рус тили ва адабиётдан дарс берган.

... Дадам бир армон билан дунёдан ўтди. Армони отаси — Мулла Абдуолим Тоғаевни халқ олдида беғуноҳ эканлигини (оқланганлигини), у кишининг қабри қаердалигини, қачон ва қаерда вафот этганлигини билиш эди. Отамиз Абдуолим бобо кексаларнинг айтишига қараганда олим одам бўлган экан.

30-йилларда Херсон вилояти, Каховский райони Сергеевка хуторига оила аъзолари билан сургун қилинган. Оиласи хотини, 2 ўғли, 2 қизидани иборат бўлган. Дадам Каховкадаги мактабни аъло баҳолар билан тамомлагач, бир ўртоғи билан Андижон ўқитувчилар институтига ўқишга келади. Акаси ўша ерда вафот қилади. Бобомиз Каховкада ҳам бу ердан борган ўзбекларни ис-

лом динига даъват этган. Бирликка, ҳалолликка чақириб, уларнинг яқин маслаҳатчиси бўлган: Бир кун бобом ҳужрасида Курьонни ўқиб ўтирганида НКВД ходимларидан 3 таси кириб келади. Бошлиғи муқаддас китобнинг устига ўтириб олади, шунда Ғазабга тўлган бобом унинг

ни камситувчи ёлғон-бўхтон гаплар тарқатиш бўйича айбларни тўла бўйнига олган ва шўроларга қарши фаолияти тўғрисида батафсил кўрсатмалар беришган. Аслида бу оддий деҳқонлар саводсиз бўлган, русчани умуман билишмаган. Улар судда қандай бу айбларни бўйнига олганига сира ақл бовар қилмайди.

қулоғи остига жон-жаҳди билан уради. Ҳалиги одам "гуп" этиб ерга қулайди. Шериклари бобомни ҳолдан тойгунча урадилар ва олиб кетадилар. Начальник эртасига ўзига келмай вафот этган... Бу воқеалар содир бўлганда дадам эҳтимол Андижонда бўлса керак, отасини излаб бормаган ёри, суриштирмаган жойи қолмаган. 1939 йилларда энамиз иккита аммам билан она юртига қайтиб келган. Ҳозирда битта аммамиз (75-80 ёшларда) Мингбулоқ туманида яшайди. Дадам ҳаётининг сўнгги кунларига отасини суриштириб ўтди. Мақолагизда Мулла Тоғаев ҳақида ёзилган, лекин у кишини отилгани ёки қамоққа олингани ҳақида ёзилмаган... Сиздан илтимос, бобомнинг қачон, қаерда вафот этганлигини, иложи бўлса қабри қаердалигини билишга ёрдам берсангиз. Имкони бўлса бобом ҳақида мақола берсангиз, оқланганини халқ билсин."

1938 йил 13 февралда Каховский туманидаги 2-пахтачилик совхози 4-бўлими ишчиси Отабой Ҳамроқулов 9 йилли ўғлига кичик хатна тўйи қилади. Тўйга шу совхоздан ташқари қўшни Скадовский тумани пахтачилик совхозидан қариндошлар, таниш-билишлар ҳам келишган.

Ош-сув бўлгач уста Солихўжа Маткаримов болани суннат қилади. Меҳмонлар тарқалишади. Аммо Скадовскийдан келганлар йўл узоклигидан тўйхонада тунашади. Тўйхонада Носир Турдибоев, Олимбой Юсупов, Шермат Икромов, Нормирза Солиев, Тўйчибой Ғозиев, Саидкул Отабоев, Мирғози Мирхусанов, Солихўжа Маткаримов, Шарифхўжа Тошхўжаев, Соттибой Асроқулов, Худойкул Мавлонов, Обиджон Маҳмудов, Маҳмуд Юсупов, Рўзи Бобоназаров, Жалил Абдуқаҳоров, Бадриддин Жўраҳонов, Пўлат Қобиловлар қолади. Кеч соат 6-7 ларда Абдураҳмон Жалилов 10 шиша арақ олиб келади. Айғоқчи-чакувчининг ёзишича, Шарифхўжа Тошхўжаев арақ қўйилган қадахни қўлида ушлаб: "Тезроқ одамларни Советлар ҳокимиятидан озод бўлишлари учун ичамиз... Подшо вақтида яхши яшаганмиз, бир донга гугурт 1 тийин, 1 аршин мануфактура 10-15 тийин бўлган, ҳозир эса 1 гугурт 3 тийин, 1 аршин мануфактура 6-8 сўмдир, коммунистлар бўлса яхши яшаймиз, деб қичқириб, ҳозирги ҳаётни макташ билан овора. Тўғри, коммунистлар яхши яшайпти, автомобиль ва авралар-

да юрибди, бизлар эса пиёда юрибмиз", - деб қадах кўтарди.

Солихўжа Маткаримов эса "Шундай вақт келадикки, коммунистлар осилган бўлади ва пиёда юришади, чунки тез орада Совет Иттифоқида уруш бўлиб, Совет ҳокимияти тугатилади", - дейди.

Шарифхўжа Тошхўжаев ўтмишни мактаб, "Мен 1921-22 йилларда кўрбошининг агенти бўлиб ишлаб, Тошкентда милтиқ ва ўқ-дорилар сотиб олиб, гуруч солинган қопларга беркитиб Фарғона кўрбошиларига етказиб турганман. Бундай ишни 15 марта қилганман" деб айтиди. Маткаримов Солихўжа эса: "Мен коммунист ва қизил аскарлардан 50-60 кишини сўйганман, ҳукмларни шахсан ўзим бажарганман, тунда қизил гарнизонга ҳужум қилиб 100 мингини қуролсизлантирганмиз" деган. Сўхбатдан сўнг кўпчилик уйга тарқалади, баъзилар шу ерда тунаб қоладилар. Бу маълумот русча ёзилган, тагида "тўғри таржима қилинди" деган ибора ҳам бор. Демак, бирламчи ҳужжат ўзбек тилида ёзилган, чакувчи ҳам ўзбеклар орасида бўлган.

Бу маълумотни асос қилиб олган НКВД терговчиси Отабой Ҳамроқулов, Соттибой Асроқулов, Шарифхўжа Тошхўжаев, Солихўжа Маткаримов, Нормирза Солиев, Қобилжон Позиловлар Скадовск тумани пахтачилик совхозлари худудида "кулок" ларнинг аксилинқилобий гуруҳини ташкил этгани ҳақида маълумотнома тайёрлайди. Унда айтилишича, бу гуруҳдагилар Ўзбекистондалигида босмачи тўдаларининг жосуслари бўлган, 1917-1923 йиллар давомида уларга моддий ёрдам кўрсатганлар, буларнинг бир қисми шўро ҳокимиятига қарши қуролли курашда бевосита қатнашган, аҳолини ваҳшиёна қийнаган, давлат мулкни талаган, кейинчалик, 1929-30 йилларда колхоз давлат режалари бажарилишида, галла топшириш, солиқ тўлаш ишларида саботаж уюштирган. Улар кулоқларни синф сифатида тугатиш даврида қатагон қилиниб, мол-мулкни мусодара этилиб, Ўзбекистондан ташқарига сургунга юборилган. Улар бу ерга келгач, посёлкаларда гуруҳланиб, 1938 йилга қадар мавжуд тузумга ишонсизлик уйғутувчи аксилинқилобий иш олиб борган.

НКВД Николаево вилояти бошқармаси учлик суди ушбу айбловни кўриб

чиқиб, 1938 йил 22 апрелда Отабой Ҳамроқулов, Солихўжа Маткаримов, Соттибой Асроқулов, Шарифхўжа Тошхўжаев, Нормирза Солиев, Қобилжон Позиловни отувга ҳукм этди. Ҳукм ўша кунийёқ ижро этилди. Бу шахид кетганлардан Отабой Ҳамроқулов, Соттибой Асроқулов, Нормирза Солиевлар Фарғонанинг Қудаш туманидан, Солижон Маткаримов эса Тошкент шаҳридан бўлган.

Николаево вилояти НКВДси қошидаги учлигининг 1938 йил 9 октябрдаги қарори билан биргина Скадовский райони 2-пахтачилик совхозидан 26 ўзбекистонликларнинг шахсий мулкни мусодара қилиниб, ўзлари отиб ташланди. Уларнинг номларини келтирамиз: Аҳмедов Яхё, Назиров Аҳмадали, Абдувалиев Сайдали, Мирбадалов Соатали, Солиев Тўра, Назиров Бозорбой, Расулов Исмаи (Тошкент шаҳридан), Юсупов Юнусбой (Наманган шаҳридан), Алибоев Солижон (Наманган шаҳридан), Асроқулов Абдумўмин, Зоҳидов Усмон, Сулаймонкулов Раҳмонкул, Турсункулов Мавлон, Шаманов Мамасидик, Охунво Матисоқ, Иброҳимов Турғун, Тешабоев Кўзибой, Умарбоев Уматали, Рустамов Абдуҷалил, Йўлдошев Абдуҳамид, Мираҳмедов Маргази (Мирзааҳмедов Мирғози бўлса керак), Тўраҳўжаев Низомхўжа, Урозмухамедов Исмадиёр, Ҳусанбоев Мамашарип, Тоҳиров Акбар, Бойтошев Курбонкул (Тошкент шаҳридан).

Улар Херсон вилояти, Скадовский туманида ишлаш учун кўчириб келтирилганлар орасида аксилинқилобий ўзбек миллатчилик ташкилотига иштирок этганлиқда, совет ҳокимиятига қарши қуролли қиқш ташкил қилиш бўйича ишлар олиб борганлиқда айбланганлар. Бундан ташқари Яхё Аҳмедов, Аҳмадали Назиров, Иброҳимбек Садиров, Боғли Умурзоқов, Асамов ва Эсонбоевлар япон разведкасига мансублиқда айбланганлар. Во ажабо, ўзбекистонлик кўпчилиги саводсиз бўлган, ҳатто рус тилини билмаган оддий деҳқонларга ҳориж учун айғоқчилик қилган, деган айбни қўйилганига ақли расо одам ишонармиди?

1960 йил 4 октябрида Одесса ҳарбий округи ҳарбий трибунали бу қатагон қилинган ишини кўриб чиқиб, улар жинойий жавобгарликка асоссиз тортилганлар, деган қарор қилди. Ҳарбий трибуналнинг

мазкур иш бўйича норозилигида бу қатагон қилинганларга аксарият улар томонидан берилган зиддиятли қарама-қарши кўрсатмалар ва советларга қарши курашганликларини объектив далилловчи бошқа асослар бўлмагани ҳолда айблар қўйилгани таъкидланган. Қайта сўроқ қилинган собиқ маҳбус Машарипов Зариф кўрсатмасида у ҳеч қачон совет ҳокимиятига қарши душманлик фаолиятида бўлмагани, контрреволюцион миллатчи ташкилотнинг мавжудлигидан бехабарлиги, терговда у ва бошқа ҳибсга олинганларнинг бирортаси ҳам рус тилини билмаганликларига қарамай тергов таржимонсиз олиб борилгани, терговда жисмоний таъсир қилиш чоралари қўлланилгани айтилган.

1960 йил февралда қайта сўроқ қилинган Бобоев Тожи ҳам худди шу фикрни билдириб, суд нотўғри олиб борилганини айтган.

Тегишли давлат архивларидан бу қатагон қилинган шахслар аксилинқилобий фаолиятда бўлганлигини тасдиқловчи бирон-бир материал, ҳужжат топилмаганини, шунингдек Аҳмедов, Назиров, Собиров, Асанов, Умурзоқов ва Эсонбоевларни чет эл разведкасига муносиблиги ҳақида ҳам бирон-бир маълумот йўқлигини ҳарбий трибунал қайд қилди.

Бу қатагон қилинганлар иши материалларини қараб ва қўшимча текшириб чиқиб, прокурор раддияси ва унинг ҳулосалари асосли эканини эътироф этиб, Одесса ҳарбий округи ҳарбий трибунали кейинчалик 1938 йил 9 октябрда 61 маҳбус устидан чиқарилган ҳукмни жиноят таркиби йўқлиги боис бекор қилди.

Ҳозирги Херсон вилоятининг Скадовский, Каховский, Голопристан туманларида қатагон қилинган ўзбекистонликлар бўйича қидирув иши давом этмоқда. Шу ҳудуддан яна 100 га яқин қатагон қилинганларни аниқладик, улар ҳақида алоҳида фикр юритамиз.

Рустамбек ШАМСУДДИНОВ, Бобур номидаги Андижон давлат университети профессори, тарих фанлари доктори, Музробжон АБДУЛЛАЕВ, шу университет аспиранти

3

4

НАЙРОБИ. "Кения Эйруэйз" авиакомпанияси Кот-д'Ивуар қирғоғида юз берган самолёт ҳалокати оқибатида ҳалок бўлган 169 йўловчининг қариндошларига 135 минг АҚШ долларидан тоvon пули тўлашга тайёрлик билдирди. Мазкур ҳалокат январ ойи охирида юз берганди. Ушунда йўловчилардан атиги ўн нафарининг ҳаёти сақлаб қолинган. Ҳалокат са-

нинг шу ой охирида бўлиб ўтадиган парламент сайлови билан боғлиқ. Сайлов 27 феврал кuni ўтказилади.

ВАШИНГТОН. АҚШ Мудофаа вазирлиги Исроил армиясига ёрдам сифатида 200 миллион доллар бериш ниятида. Мазкур маблағ Исроилда иккита ҳарбий машқ ба-

Ю П Д У З Л А Р САМОДАН СЎЗЛАЙДИ

ҲАМАЛ. Душанба ва сешанба кунлари кўнгилдагидек ўтади. Чоршанбадан хушxabар кутинг. Пайшанбада тақдирланасиз. Жума кuni соғлигингиз ҳақида қайғуринг. Шанбада бойийсиз. Якшанбада қилган харидингиз оила аъзоларингизни ҳам қувонтиради.

САВР. Ҳафта зиддиятлар билан бошланса-да, сешанба кунги учрашув кайфиятингизни бироз кўтаради. Чоршанба ва пайшанба кунлари атрофдагиларга яхши муомала қилишга ҳаракат қилинг. Жумада сизни сўроқлашади. Шанба ва якшанбани яқинларингиз даврасида ўтказасиз.

НИКОХДАН... ФАЗОДА ЎТИШАДИ

2002 йил ёзида инсоният тарихида илк бор келин ва куёв фазода никоҳдан ўтади.

Америка фазо кенгликлари тадқиқоти миллий агентлиги — НАСА ташаббуси билан бошланган бу тадбирда иштирок этиш иштиёқмандлари кўп бўлди. Танловда 28 ёшли Дилан Тейлор ва унинг қаллиги Хэрприт Маттура ғолиб чиқди.

Ёшларга барча астронавтларга бўлганидек талаб қўйилди. Улар бу синовларга бардош берди. Келин ва куёв фазода ўтадиган никоҳга тараддуд учун 100 минг доллардан маблағ тўлашди.

Никоҳ ўқийдиган руҳоний Джонатан Блейк ҳам астронавтика тайёрланмоқда.

ЭВЕРЕСТНИНГ ХИТОЙГА ЮРИШИ

Олим ва мутахассисларнинг кузатишларига қараганда, дунёдаги энг баланд

тоғ чўққиси Джамалунгма ёки Эверестнинг баландлиги 8850 метр экан. Шу пайтгача унинг бўйи 2 метр гаст деб ҳисоблаб келинар эди. У йил сайин усиб турармиш. Ер қобиғида силкинишлар кўп бўлган ўтган йили у уч сантиметрга бўй чўзибди.

Ёрнинг сунъий йўлдошларидан олинган маълумотларга кўра у ҳатто бир жойда тек турмас экан. Чўққи мунтазам суръатда Ер қобиғининг силкинишлари туфайли Ҳиндистоннинг шимолий шарқидан Непал орқали Хитойга қараб кетиб бормоқда.

Джамалунгма бир йилда... икки сантиметр Хитой томон силжиган.

ЭГИЗАКЛАР ШАҲРИ

Бразилиянинг жанубидаги Линья-Сан-Педро деб аталган шаҳарчада атиги 375 нафаргина аҳоли яшайди. Аммо уларнинг 18 фоизи ёки 68 нафари эгизаклар. Шаҳарчага ташриф буюрган меҳмон ҳар қадамда учраётган бир хил кўринишдаги одамларни кўриб, ҳайратдан беихтиёр кўзига ишонмайди.

Сўнги вақтда эгизаклар туғилиши борган сари кўпаймоқда. Масалан охириги йилларда дунёга келган 70 нафар чақалоқнинг учдан бири эгизак эди.

баблари ҳали ҳам аниқлангани йўқ.

ЖАКАРТА. Индонезиянинг Ачех вилоятида ҳукумат ҳарбийлари билан айирмачилар ўртасида бўлиб ўтган тўқнашув оқибатида ўнга яқин одам ҳалок бўлди. Маълумотларга кўра, феврал ойи бошидан буён вилоятда бўлиб ўтган шундай тўқнашувлар туфайли ҳалок бўлганлар сони элликка етган. Утган ойда бу рақам 114ни ташкил этганди. Ҳалок бўлганларнинг кўпчилиги тинч аҳоли вакиллари эди.

ВАШИНГТОН. Бу ерда араб жамоаси уюштирган намойишда 70 нафар конгрессмен иштирок этди. Улар Ок уй маъмуриятдан Ироққа нисбатан эълон қилинган иқтисодий жазони бекор қилишни талаб қилди. Ушбу жазо жорий қилинганига 9 йил бўлди.

АҚШ парламенти аъзоларининг таъкидлашича, Ироқда иқтисодий жазо туфайли вафот этганлар сони миллионга етган.

ДЕХЛИ. Ҳиндистоннинг Ражастон штати чўлларида қуруқликдаги кўшин ва ҳарбий-ҳаво кучлари ҳамкорликда машғулот ўтказмоқда. Унда 20 ҳарбий ва турли русумдаги техникадан фойдаланилмоқда. Машғулот майдони 150 квадрат километр бўлиб, у Покистон чегарасидан 100 километр узоқликда жойлашган.

ПЕКИН. 1999 йилда Хитой металлургия саноати соҳасида олинган даромад 3 миллиард юанга етди. Бу кўрсаткич аввалги йилгидан 24 фоиз кўп.

Утган йили Хитой металлургия корхоналарида замонавий технологияларни ўзлаштириш ва маҳсулотлар таннархини пасайтириш каби ислохотлар ўтказилиши туфайли шундай натижага эришилди.

ФРАНКФУРТ. Германия жанубидаги Шентал шаҳрида самолёт ҳалокатга учради. Оқибатда икки киши ҳалок бўлди.

Маҳаллий полиция маҳкамасининг маълум қилишича, кичик самолёт парвоз пайтида об-ҳаво ёмонлиги боис тоғли худудга кулаб тушган. Унда бир учувчи ва бир йўловчи бўлган.

ДУШАНБЕ. Тожикистон ички ишлар ва хавфсизлик вазирликлари бўлинмалари пойтахтда жамоат тартибини сақлаш чораларини кучайтирмоқда. Бунга 16 феврал кuni Душанбе шаҳри ҳокими Маҳмадсаид Убайдуллаев машинасининг портлаши оқибатида мамлакат хавфсизлик вазири ўринбосари Шамсулло Жобиоров ҳалок бўлиши асосий сабабдир. М.Убайдуллаевнинг ўзи енгил яраланган.

Тожикистондан олинган маълумотларга қараганда, М.Убайдуллаевга қилинган суиқасд ва 7 феврал кuni Душанбе марказида рўй берган портлаш-

қуришга сарфланади, деб хабар тарқатди ПАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси.

РИМ. 17 феврал кuni Ион денгизида НАТОнинг "Догфиш" деб номланган галдаги йиллик машғулоти бошланди. У 1 мартга қадар давом этади. Машғулотда альянсга аъзо 11 мамлакат - АҚШ, Буюк Британия, Франция, Германия, Италия, Греция, Испания, Нидерландия, Норвегия, Португалия ва Туркиянинг жанговар кемалари ва денгиз авиацияси иштирок этапти.

ВАШИНГТОН. Калифорния штатининг Сакраменто шаҳри яқинида АҚШнинг "ДС-8" русумли юк самолёти ҳалокатга учради. "ДС-8" ҳавога кўтарилаётган мувозанатини йўқотгани туфайли ерга кулаб тушди ва портлаб кетди.

АҚШ федерал авиация бошқармаси вакили Жим Вайтхэднинг айтишича, бундай самолётлар экипажи одатда уч кишидан иборат бўлади. Лекин бу гал самолётда неча киши бўлганлиги номаълум.

ХАНОЙ. Лаосга расмий ташриф буюрган Вьетнам Миллий йиғини (парламент) раиси Нонг Дик Ман Лаос Президенти Хамтай Сипхандон ҳамда Бош вазир Сисават Кеобунгхан билан музокара ўтказди. Музокараларда XXI асрда Жануби-Шарқий Осиё давлатлари уюшмаси ҳудудини дунёнинг барқарор ва ривожланаётган минтақасига айлантириш масаласи муҳокама қилинди.

Нонг Дик Маннинг таъкидлашича, мазкур ташриф Вьетнам билан Лаос ўртасида илгари имзоланган кўп томонлама ҳамкорлик ҳақидаги ҳужжатни амалга ошириш жараёнини жаллаллаштиришга ҳам хизмат қилади.

МОСКВА. 21 феврал кuni Буюк Британия Ташқи ишлар вазири Робин Кук Россияга келади. Бу ҳақда Россия ташқи ишлар вазирлигининг ахборот ва матбуот департаменти директори Александр Яковенко маълум қилди. Унинг таъкидлашича, ташриф давомида Россия билан Буюк Британия ўртасидаги икки томонлама алоқаларнинг ҳозирги аҳволи ва истиқбол ҳамда долзарб халқаро муаммолар бўйича сиёсий мулоқотни чуқурлаштириш имкониятлари муҳокама қилинади. Шунингдек, музокараларда дунёда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш, Россиянинг Европа Иттифоқи билан алоқаларини кенгайтириш ҳамда минтақавий можароларни бартараф этишда ҳамкорлик масалалари ҳам кўриб чиқилади.

Сураткаш: А. ХАМИДОВ

ЖАВЗО. Душанба кuni ҳар хил гап-сўзларга бепарво бўлинг. Сешанбада ҳамкорлар билан янги битимлар тузасиз. Чоршанба баракали кун. Пайшанбада соғлигингиз ҳақида қайғуринг. Жума кuni дийдорлашасиз. Дам олиш кунларини ўзингизга бағишланг.

САРАТОН. Бу ҳафта сиз учун самарали бошланади. Сешанба, чоршанба ва шанба кунлари омадингиз келади. Пайшанбада алданиб қолманг. Жума ҳамёнингиз учун баракали кун. Якшанба дўстлар даврасида ўтади.

АСАД. Душанба ижодкорлар кuni. Сешанбада сизни сўроқлашади. Чоршанба кuni мириқиб дам олинг. Пайшанбада соғлиқ-кайфиятингиз чатоқ. Жумада ҳамёнингиз қаппади. Шанба ва якшанба кuni асабингизни асранг.

СУНБУЛА. Ҳафта бошида бойийсиз. Чоршанба кuni режалаштирилган ҳамма ишларингиз ўнгидан келади. Пайшанбада зиддиятлардан нари юринг. Жума ва шанба кунлари сизни сирли учрашувларга таклиф этади. Якшанбада ишлар о'кей.

МЕЗОН. Ҳамён учун душанба баракали кун. Сешанба ва пайшанба кунлари зиддиятлардан нари юринг. Чоршанбадан хушxabар кутинг. Жума кuni қувонасиз. Шанбада дўстлар дийдорлашуви. Якшанбада бойийсиз.

АКРАБ. Ҳафта бошида асабийлашманг. Сешанбада сирли учрашув. Чоршанба молиявий аҳволингизни яхшилайдди. Пайшанба сизни қувонтиради. Муҳим ишларни жумада ҳал қилинг. Шанба харид учун қулай кун.

ҚАВС. Душанба баракали кун. Сешанба ва чоршанбани яқинларингиз даврасида ўтказасиз. Пайшанба кўпдан кутилаётган хабардан сизни воқиф этади. Жумада кайфиятингиз о'кей. Шанба кuni сизни сўроқлашади. Якшанбада яхши дам олинг.

ЖАДЪЙ. Душанбада тақдирланасиз. Сешанба кuni арзимаган нарсаларга ранжимасликка ҳаракат қилинг. Самарали ижод учун чоршанба ва пайшанбани танланг. Жумада ҳамёнингиз тўлади. Шанба кuni сизни сўроқлаб, якшанбада учрашувга таклиф қилишади.

ДАЛВ. Муҳим ишларни душанбада ҳал қилинг. Сешанба ва пайшанба унутилмас лаҳзаларни тақдим этади. Чоршанба ҳамкорлар билан ишлайсиз. Жума хушxabар келтиради. Шанба кунини дўстлар даврасида ўтказинг.

ХУТ. Ҳафта бошида асабни асранг. Сешанба кuni муҳим янгиликдан огоҳ бўласиз. Чоршанба соғлигингиз безовта қилади. Пайшанба кuni сирли учрашув. Жумада бойийсиз. Якшанба дам олиш учун қулай кун.

(УЗА)

Муассис:

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ
«КАМОПОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ
Навбатчи муҳаррир
Гулнора ХОЛБЕКОВА

Таҳририят:

Бош муҳаррир — 133-89-61
Қабулхона — 136-59-38
Хатлар бўлими — 133-79-69

Манзилимиз:

700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32-уй
Таҳририятга юборилган материаллар қайтарилмайди.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқлиниши мумкин.